

MUSEUM
MUSEUM
bulletin

OBSAHEM NOVÉHO ČÍSLA BULLETINU, KTERÉ JE VĚNOVÁNO ZÁMKU V KUNÍNĚ, JSOU ČLÁNKY A ROZHOVORY PŘÍMO SPJATÉ S HISTORIÍ A SOUČASNOSTÍ OBCE KUNÍN A JEJÍHO ZÁMKU. POODHALÍME PRO VÁS PŘÍBĚH Z POHLEDNICE, DOZVÍME SE ZAJÍMAVOSTI Z RODOKMENU HARRACHŮ. V ROZHOVORECH SE NÁM PŘEDSTAVÍ KASTELÁN KUNÍNSKÉHO ZÁMKU. SEZNÁMÍME SE S POTOMKEM FRANTIŠKA PALACKÉHO, PODÍVÁME SE NA DÍLO ZNÁMÉHO MALÍŘE V KOSTELE KUNÍNSKÉHO ZÁMKU. PŘIPOMENEME VÁM OSOBNOST MARIE WALBURGY. PODÍVÁME SE, ČÍM SE PO SILNICÍCH KUNÍNA PROHÁNĚLI MAJITELÉ ZÁMKU. PROZKOU MÁME, CO SE DÁ NALÉZT V KUNÍNSKÝCH PÍSKOVNÁCH, A NAKONEC SI PŘIPOMENEME ROD BAUERŮ A PŘÍBĚH ODCHODU F. PALACKÉHO DO PRAHY.

Editorial

Obsah 2

Muzeum

Podivuhodný příběh lidí z jedné pohlednice 4
Harrachové a jejich erb 10
Generál tři armád 14

Rozhovor

Jak se dělá zámek 16
Pravnuk Palackého 22

Sbírky

Klenot kostela 26
Zámek plný sbírek 28

Fenomén

Marie Walburga 32
Zámek s vůní benzínu 36

Focus

Pískovny v Kuníně 40
Poslední majitel zámku 44
František Palacký 1823 48

Varia

Šlechtická dostaveníčka 52

// EDITORIAL

Milí čtenáři,

toto číslo muzejního bulletinu je věnováno zámku v Kuníně, který dnes představuje velice významný turistický bod oblasti severní Moravy a Slezska. Muzeum Novojičínska mělo možnost se společně s obcí Kunín podílet na záchraně tohoto historického skvostu, který je dílem věhlasného stavitele Jana Lukáše Hildebrandta. Muzeum dnes na zámku provozuje instalovaný zámecký objekt se spoustou původního zařízení a vybavení. Sbírky byly získány od nás i ze zahraničí, postupně jsou identifikovány, neustále doplňovány, na zámku rozkrývají zapomenuté příběhy lidí, kteří v minulosti zámek obývali.

ZÁMEK V KUNÍNĚ NAVŠTĚVUJÍ PŘEDSTAVITELÉ

ŠLECHTICKÝCH RODŮ A ČAS OD ČASU SE S NIMI

NA ZÁMKU MŮŽETE POTKAT.

Zámek v Kuníně je znám spoluprací se šlechtickými rody, které v minulosti zámek vlastnily. Rodiny žijí roztroušeny doslova ve všech koutech světa. Dnes zámek navštěvují a napomáhají doplňování původních zámeckých sbírek. To je v rámci naší země naprosto ojedinělé. Zámek navštěvují rovněž představitelé dalších šlechtických rodů a čas od času se s nimi na zámku můžete potkat. Na zámku probíhá řada tradičních kulturních a hudebních programů, výstav, nejoblíbenější je každoroční Slavnost růží k počtě hraběnky Walburgy, která se stala ikonou zámku a celé oblasti.

Dnes zámek náleží mezi nejvybavenější zámecká sídla v celém Moravskoslezském kraji a jeho historie postupně vstupuje do širšího povědomí lidí. Nahlédněme společně do fascinujícího příběhu tohoto místa.

JE TO JEDEN Z NEJPODIVUHODNĚJŠÍCH PŘÍBĚHŮ,
KTERÝ NÁS NA KUNÍNSKÉM ZÁMKU POTKAL. NA
ZÁMEK SE NAKRÁTKO VRÁTILA JEDNA POHLEDNICE.
PO 110 LETECH! NEPŘINESL JI POŠŤÁK, ALE PANÍ
JANA Z KUNÍNA. ZKRÁTKA PŘINESLA NA ZÁMEK
ZAPŮJČIT ALBUM JEDNOHO SBĚRATELE SE STARÝMI
POHLEDNICEMI KUNÍNA. NALÉZALA SE ZDE JEDNA
MÁLO ZNÁMÁ POHLEDNICE Z ROKU 1910 A TA ZAČALA
PSÁT PŘÍBĚH, ZE KTERÉHO AŽ MRAZÍ. ODKRÝVÁME
NEZNÁMÉ UDÁLOSTI, POZNÁVÁME ZAPOMENUTÉ
OSUDY LIDÍ. POSUŽTE SAMI.

JAROSLAV ZEŽULČÍK MUZEUM

// PODIVUHODNÝ PŘÍBĚH LIDÍ Z JEDNÉ POHLEDNICE

„POZDRAV Z KUNÍNA U SUCHDOLA, 27. 7. 1910.

JSEM OD 21. 7. ZDE U BRNĚNSKÝCH PŘÁTEL –

RODINY VON BAUER – DAŘÍ SE MI VELMI DOBŘE.

RÁNO PROJÍŽDKA NA KONI SE ZÁMECKOU PANÍ
A TĚŠÍM SE, ŽE SI UŽIJU POHODLÍ VENKOVSKÉHO
ŽIVOTA. NAVRHNUL JSEM CESTOVNÍ PROJEKT NA 5
TÝDNŮ,

OD 12. 8. DO 16. 9. BUDEŠ DRŽET KROK NEBO DÁŠ
PŘEDNOST MORDOVÁNÍ KOROPTVÍ? DOUFÁM,
ŽE JSI ZDRÁV. SRDEČNÉ POZDRAVY TVŮJ STARÝ
SUCCOVATY.“

ADRESÁT: „JEHO EXCELENCI PANU POLNÍMU
PODMARŠÁLKOVÍ PHILIPPU NIKLASOVI
V HOFGASTEINU, HOTEL MOSER“ POHLEDNICE
ZE ZÁMKU Z KUNÍNA POSLAL BARON EDUARD
SUCCOVATY. PÁNOVÉ SE MUSELI VELMI
DOBŘE ZNÁT, BYLI TO STAŘÍ VYSLOUŽILÍ
VOJÁCI.

Marietta Bauerová, rozená Chlumecká

PŘEDSTAVME SI JE:

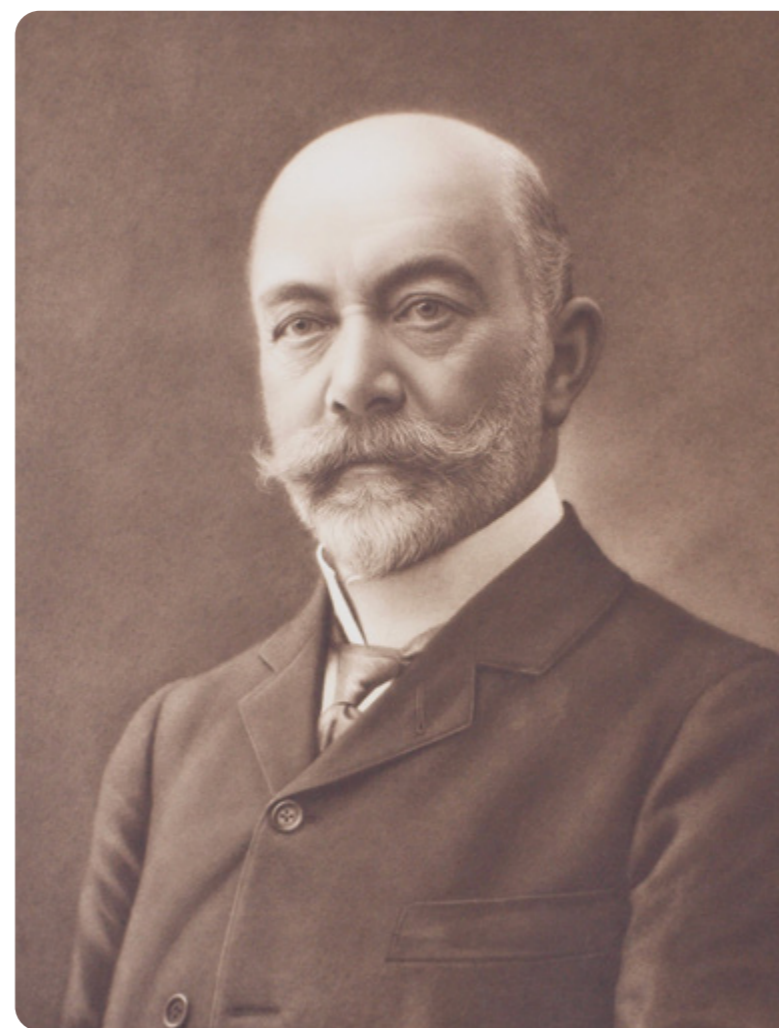
Philipp Niklas (1841–1925) byl rodák z Dobříše, který zakončil vojenskou kariéru jako polní podmaršálek a velitel pěší divize v Komárně. Roku 1903 odešel na vlastní žádost na odpočinek a od té doby žil ve Štýrském Hradci. Eduard Succovaty (1839–1919) byl rodák z Olomouce a měl za sebou rovněž nepřehlédnutelnou kariéru: Na vlastní žádost odešel z místa ředitele armádní akademie na Vídeňském Novém Městě a jako generálmajor se roku 1890 stal divizionářem v Brně. Patrně zde se také seznámil s rodinou Bauerů, tedy s významným brněnským velkopřemyslníkem rytířem Viktorem Bauerem (1847–1911) a jeho manželkou Mariettou Chlumeckou (1856–1911), kteří byli od roku 1895 také majiteli zámku v Kuníně. V roce 1891 byl povýšen do hodnosti polního podmaršálka, roku 1897 byl císařem povýšen do rytířského stavu s titulem Succovaty z Vezy a jako velitel 3. sboru a velící generál přeložen do Štýrského Hradce. O rok později byl povýšen do hodnosti polního zbrojmistra, roku 1907 odešel na odpočinek a císař jej povýšil do stavu svobodných pánů. Od této doby žil na odpočinku rovněž ve Štýrském Hradci, kde mu v roce 1908 zemřela manželka Wilhelmina (1833–1908). Vídeňská rodačka, která se za svobodna jmenovala Kunewalder (!). Na jaře roku 1910 se ve vojenských kruzích začalo hovořit o tom, že se dlouholetý velitel má oženit s 28letou dcerou jednoho známého plukovníka. Ze svatby však patrně sešlo a baron Succovaty se v létě 1910 rozjel navštívit rodinu rytířů Bauerů, dávných brněnských přátel na zámku v Kuníně. Odtud v červenci psal svému příteli Niklasovi.

Na pohlednici neopomenul u obrázku podtrhnout slovo zámek („Schloss“) a ve čtverečku označit také okno pokoje. Nacházel se zde pokoj pro hosty, nazývaný později také „Žlutý pokoj pro hosty“. Když v 1. patře z Dlouhé chodby zahnete doprava, ocitnete se v pokoji, kde dnes začínají prohlídky zámku. Hned vedle něj pak býval mládenecký pokoj nejstaršího syna majitelů zámku Victora Bauera (1876–1939). V tomto pokoji se baron Succovaty nepochybně ubytoval.

Pohlednice nás však přivádí k dalšímu zajímavému dokumentu, vzácné fotografii z roku 1910, kterou jsme v roce 2005 spolu s dalšími mnoha předměty přivezli z Rakouska

od potomků rodiny Bauerů. Pod fotografií pak čteme poznámku: „Kunín vyjíždka na koni v červenci.“ Na oblíbeném koni Vidra poznáváme zámeckou paní a hostitelku Mariettu Bauerovou-Chlumeckou, zcela nalevo jejího nejstaršího syna Victora Bauera a mezi nimi v bílém obleku pak majitele zámku a Mariettina manžela, rytíře Viktora Bauera... Anebo snad vzácného hosta, barona Eduarda Succovatyho (byli si totiž podobní). Toho, který v červenci 1910 nadšeně píše o své vyjíždce se zámeckou paní?

Popustme ještě uzdu vzpomínkám. Rodinná kronika Bauerů, sepsaná Petrem Bauerem, nejmladším, milova-

Viktor rytíř Bauer

ným synem Marietty, vzpomíná, že se „v letech 1890–1910 starala o obrovskou domácnost, jejíž roční výdaje činily zhruba 500 000 korun, což bylo asi 100 000 zlatých. Téměř každou neděli někoho hostili, někdy dokonce u nich hosté i přespávali, někteří s celými rodinami na Spálově nebo v Kuníně. V zimě pořádali 2–3 bály, na nichž bylo přes 100 lidí.

Celá domácnost se stěhovala čtyřikrát do roka. V zimě zůstávali ve svém domě ve městě – na Velkém náměstí 29, na jaře byli v Hlinkách (kde se nacházela továrna), začátek léta trávili na Spálově a v Kuníně konec léta. Na podzim se vraceli na Hlinky. Navíc pořádali pravidelné

výlety pro celou rodinu – do Westerlandu, na ostrov Sylt, Skiermonikoog – ostrov vlastněný německým hrabětem Bernsdorffem. Do Paříže a St. Malo, do Veldenu na Wörthersee, do Dolomit atd.“

Syn Petr na Mariettu rovněž vzpomíná: „S přibývajícím věkem se stala velkou milovnicí koní. Někdy během jediného rána jela na třech koních. Byla doprovázena svým vrchním podkoním, někdejší důstojníkem 15. dragounského pluku Dominikem Zachem. Seděla velmi dobře na dámském sedle a účastnila se vyjížděk do obtížných terénů. Její syn Petr si jistě užil skvělých chvil, doprovázející svou matku během dlouhých vyjížděk po kunínských lukách. Své dobročinné aktivity a péči o nevidomé brala Marietta jako povinnost, ušlechtilí koně byli jejím potěšením.“

Jak dlouho se v Kuníně Eduard Succovaty zdržel, nevíme. Víme, že Marietta se přesunula na zámek do Spálova. Zde je 18. srpna zachycena na záběrech v přítomnosti všech svých tří synů a v listopadu se do Kunína zase vrátila. Vzácné fotografie zachycují zámek 26. listopadu již pod sněhem. Byla to možná poslední návštěva Marietty v Kuníně. Baron Succovaty psal, že má od 12. srpna cestovní plán, který trval 5 týdnů. 13. srpna noviny ve Štýrském Hradci skutečně napsaly, že generál Succovaty odcestoval do Konstantinopole.

Neodvratně se však blížil konec starých časů. Marietta Bauerová-Chlumecká svůj život ukončila tragicky 1. července 1911 skokem z okna zámku na Hlinkách v Brně. Zprávu o tragickém skonu šlechtetné ženy přinesly takřka všechny moravské listy, které taktně pomlčely o příčinách úmrtí. Pouze jeden český list uvedl: „V sobotu ráno skočila v návalu choromyslnosti s okna své vily v Pisárkách u Brna paní Marie z Bauerů, choť průmyslníka a poslance Viktora šl. z Bauerů, roz. baronka Chlumecká. Nešťastná paní zůstala na místě mrtva. Nebožka měla být právě převezena do sanatoria.“ O příčinách úmrtí ženy raději někdy jindy, bylo by to na samostatný nelehký příběh. O tři měsíce později umírá její manžel, rytíř Viktor Bauer. Generál Succovaty, starý a tvrdý voják, který vzbuzoval vášně, ba i demonstrace civilistů a kterého ve vojenských kruzích nazývali „Sekkierovaty“, zase neunesl zánik starých časů a starého dobrého Rakouska. 10. srpna 1919 ráno jej v jeho bytě našla kuchařka v křesle s prostřelenou hlavou.

1. Fridericus Comes ab Harrach.
 2. Carolina Comitissa à Nevel.
 3. Johannes Maximilianus Comes à Lamberg.
 4. Juditha Becca Comitissa à Witten.
 5. Johannes Antonius Comes à Thurnhausen.
 6. Maria Barbara Comitissa à Thurnhausen.
 7. Christophorus Fridericus Comes à Wetzhausen.
 8. Maria Elisabetha Comitissa à Wetzhausen.
 9. Gundacarus Princeps à Lichtenstein.
 10. Agnes Comitissa à Lichtenstein.
 11. Ernestus Fridericus Comes à Lichtenstein.
 12. Maria Leopolda Comitissa à Lichtenstein.
 13. Johannes Sigismundus Comes à Thurnhausen.
 14. Anna Maria Comitissa à Thurnhausen.
 15. Christophorus Comitissa à Thurnhausen.
 16. Catharina Comitissa à Thurnhausen.

1. Ferdinandus Comites ab Harrach in Theraus.
 2. Agnesa Theresia Comitissa à Lamberg.
 3. Johannes Hieronymus Comes à Thurnhausen.
 4. Anna Eleonora Fruchtrichs Comitissa à Wetzhausen.
 5. Hartmannus Princeps à Lichtenstein.
 6. Victoria Elisabetha Comitissa à Lichtenstein.
 7. Michael Oswald Comes à Thurnhausen.
 8. Elisabetha Comitissa à Thurnhausen.

1. Maximilianus Thomas Comes ab Harrach in Theraus.
 2. Maria Cecilia Elisabetha Comitissa à Thurnhausen.
 3. Antonius Henricus Princeps à Lichtenstein.
 4. Eleonora Barbara Catharina Comitissa à Thurnhausen.

1. Fridericus Augustus Gervasius Pratasius Comes ab Harrach in Theraus.
 2. Maria Eleonora Carolina Princeps à Lichtenstein.

KAREL MÜLLER MUZEUM

// HARRACHOVÉ A JEJICH ERB

HARRACHOVÉ NÁLEŽÍ K VELMI
STAROBYLÝM ŠLECHTICKÝM
RODŮM A JEJICH PŮVOD JE
TŘEBA HLEDAT NA POMEZÍ
ČECH A RAKOUS, V OBLASTI
DNEŠNÍHO ČESKOKRUMLOVSKA.
ZA SVŮJ ERB SI ZVOLILI ZLATÝ
KOTOUČ PROTKNUTÝ TŘEMI
PERY.

Erb Harrachů od Petra Tybitancia

Podle erbovní pověsti jej získal Berthold z Harrachu v roce 1159, když při obléhání Cremony doznala jeho příliba ve válečné vřavě takové újmy, že na ní zůstala jen tři pera. Každopádně erb dokládají četné pečeti členů rodu dochované již ze samého počátku 14. století. Původně šlo patrně o pera orlí či kohoutí, nejpozději koncem 15. století je ale vystřídala módní a velmi oblíbená pera pštrosí. Pro ně se ustálila stříbrná heraldická tinktura, zatímco koule byla zlatá a celá figura byla kladena do červeného štítu. Erb na první pohled připomínal znak jiného starožitného rodu usazeného mimo jiné také v našich zemích, a to pánů z Fulštejna, kteří ale namísto per měli do zlatého kotouče vetknuté tři stříbrné meče.

Harrachové se usadili po obou stranách zemské hranice, na té rakouské získali v roce 1524 panství Rohrau, jehož název přidali v polovině 16. století, po povýšení do stavu svobodných pánů, ke svému přízvisku. I přes tento vzestup zůstal jejich erb stále stejný. Harrachové nepod-

lehli pokušení nechat si jej polepšit o další figury, jako se tomu stalo u většiny šlechtických rodů, když postupovaly na společenském žebříčku. Zatímco Lichtenštejnům, Schwarzenberkům a mnohým jiným postupně do erbů přibývala další a další pole, Harrachům, přestože byli v roce 1627 povýšeni do říšského hraběcího stavu, zůstal pořád starý rodový erb. V tom jsou srovnatelní snad jen s rodem Šternberků, který rovněž lpěl na své původní středověké heraldické symbolice, zlaté hvězdě v modrém poli.

U Harrachů docházelo k úpravám pouze v případě klenotu. Nejčastěji jej tvořilo červené křídlo opakující znamení ze štítu, přičemž z helmu splývala červeno-stříbrná přikryvadla. Již v 15. století začali někteří příslušníci rodu přidávat na horní okraj štítu ještě druhý helm, nesoucí klenot v podobě černých buvolích rohů, z vnější strany postrkaných stříbrnými pštrosími pery. Přikryvadla u tohoto helmu byla černo-stříbrná. Od tradice jednoduchého erbu

Alianční znaky v průběhí zámku Kunín

se odchýlila pouze rodová větev, která převzala v roce 1708 predikát rodu z Thannhausenu a spolu se jménem získala právo užívat také jeho erb v podobě čtvrceného štítu, v němž v 1. a 4. poli dominoval orlí spár. Rodové větve Harrachů žijící na území České koruny však setrvaly obvykle u jednoduchého erbu, k němuž v 19. století někdy připojovaly štítonoše v podobě dvou zlatých gryfů. Když pak bylo Harrachům v roce 1829 přiznáno jako zvláštní milost oslovení „Osvícenost“, vyhrazené jinak jen knížatům, objevovala se někdy na horním okraji rodového štítu také knížecí koruna. Říšská knížecí hodnost byla roku 1706 propůjčena pouze Františku Antonínovi hraběti z Harrachu jako koadjutorovi a designovanému arcibiskupovi v Solnohradě, který se roku 1709 pokoušel o propůjčení této hodnosti rovněž pro svého bratra Aloise Tomáše Rajmunda, který byl sice rytířem Zlatého rouna a později se stal vícekrálem v Neapoli, knížecího stavu však rodina již nikdy více nedosáhla.

Na Novojičínsku se lze setkat s jednoduchým erbem Harrachů výhradně ve spojitosti s erbem knížecího rodu Lichtenštejnů, s nímž byli Harrachové mnohonásobně spřízněni. Dokládají to alianční erby manželského páru Bedřicha Augusta hraběte z Harrachu a Marie Eleonory, rozené princezny z Lichtenštejna z roku 1728 na průčelí zámku v Kuníně, vytvořené olomouckým sochařem Jiřím Antonínem Heinzem podle návrhu Jana Lukáše Hildebrandta a Antonína Beduzziho. Spatříme je rovněž na několika dochovaných a k zámku přenesených hraničních kamenech z roku 1740 a na bývalém panském dvoře v Suchdole nad Odrou. V barevném provedení jsou oba erby k vidění na hlavním oltáři tamního farního kostela Nejsvětější Trojice, který je sochařským dílem dalšího olomouckého sochaře Jana Kammereita z roku 1759. Erby obou manželů je opatřena rovněž skvostná monstrance vytvořená v Řezně roku 1730 pro farní kostel v Suchdole, uchovávaná dnes na zámku v Kuníně.

// GENERÁL TŘÍ ARMÁD

ZDENĚK KRAVAR

MUZEUM

Mezi Opavany byl Eduard von Böhm-Ermolli v meziválečných letech známou a uznávanou osobností, která ztělesňovala bývalou vojenskou tradici monarchie. Úspěšný armádní velitel v první světové válce dosáhl nejvyšší vojenské hodnosti hned tří armád. Kořeny jeho rodiny sahají na Moravu, konkrétně do Kunína.

Eduardův otec Georg Böhm se narodil v roce 1813 v rodině kostelníka v Kuníně. V roce 1856 byl v hodnosti hejtmana pluku č. 1 „Císař“ posádkou v italském přístavním městě Ancona, kde se mu 12. února 1856 narodil prvorozený syn Eduard. Georgova manželka Josefina byla dcerou milánského stavitele Ermolliho. V roce 1859 se vojáci 1. pluku vrátili zpět do svého posádkového města Opavy, kde malý Eduard se svými sourozenci prožil dětství. Po studiu na opavské reálce absolvoval kadetní školu ve Svatém Hypolitu a Tereziánskou akademii, načež v roce 1875 u dragounů zahájil aktivní vojenskou službu.

V roce 1885 bylo úředně schváleno rozšíření příjmení na „Böhm-Ermolli“, neboť příslušníci rodu Ermolli v Itálii vymřeli. Georg Böhm-Ermolli byl při té příležitosti převeden do zálohy a povýšen do šlechtického stavu s přídomkem „von Böhm-Ermolli“.

V průběhu následujících let se Eduard Böhm-Ermolli od velitele pluku a divize vypracoval až k veliteli 1. armádního sboru, tehdy už v hodnosti generála jezdeckta. Po vypuknutí světové války byl jmenován velitelem 2. rakousko-uherské armády, jež byla po krátké epizodě na srbské frontě nasazena v září 1914 v Haliči proti postupujícím Rusům. Zde tato armáda stála v červenci 1917 proti československým legionářům v bitvě u Zborova. V posledním roce 1. světové války dosáhla Böhm-Ermolliho armáda, jediná, která po celou dobu nezměnila svého velitele, významných úspěchů na Ukrajině a postoupila až k Oděse. Její velitel byl v srpnu

1917 povýšen císařem Karlem do stavu svobodných pánů a 31. ledna 1918 získal hodnost polního maršála. Císař o něm uvažoval jako o možném náčelníku generálního štábu.

Během své vojenské kariéry obdržel Böhm-Ermolli za své úspěchy četná vysoká vyznamenání, z nichž mezi nejvýznamnější patřil Vojenský záslužný kříž I. třídy a pruský řád Pour le Mérite s dubovými listy.

Po skončení války a zániku monarchie se Böhm-Ermolli vrátil do Opavy, kde žily jeho dvě sestry. Penzionovaný armádní velitel požádal o převzetí do československé armády, což bylo provedeno k 1. červnu 1920.

Po připojení Opavska k Německu na podzim 1938 byl polní maršál Böhm-Ermolli opět slavnostně připomínán jako symbol vojenské slávy Rakouska-Uherska. V závěru svého života přidal Eduard von Böhm-Ermolli ke svým dvěma generálským hodnostem ještě třetí, protože mu A. Hitler propůjčil právo nosit maršálskou uniformu wehrmachtu.

V únoru 1941 proběhly v Opavě oslavy 85. narozenin polního maršála a byla mu vystrojena přehlídka. Účast na vojenské přehlídce v Berlíně v listopadu 1941 podlomila maršálovo zdraví a na následky prochlazení Eduard von Böhm-Ermolli 9. prosince 1941 v Opavě zemřel.

Generálu tří armád byl vystrojen státní pohřeb ve Vídni, kde se konala 14. prosince 1941 smuteční slavnost na náměstí Hrdinů před Hofburgem. Rakev byla po skončení obřadu převezena zvláštním vlakem zpět do Opavy, kde byl zesnulý pochován.

Na městském hřbitově je dodnes dochován maršálův hrob, který zdobí mohutná deska s erbem Böhm-Ermolliho od akademického sochaře Engelberta Kapse. Vídeňský sochař Willy Kauer sejmul zemřelému posmrtnou masku, jež je dnes uložena ve Slezském zemském muzeu, stejně jako maršálova vyznamenání a jeho válečný deník.

EDUARD SVOBODNÝ PÁN VON BÖHM-ERMOLLI

im feld
Brüel 1915

Ed. Ermolli
Kommand. der 2. Armee.

ROZHOVOR

ROZHOVOR VEDLA ALŽBĚTA GREGOROVÁ

// JAK SE DĚLÁ ZÁMEK

JAROSLAV ZE ZULČÍK

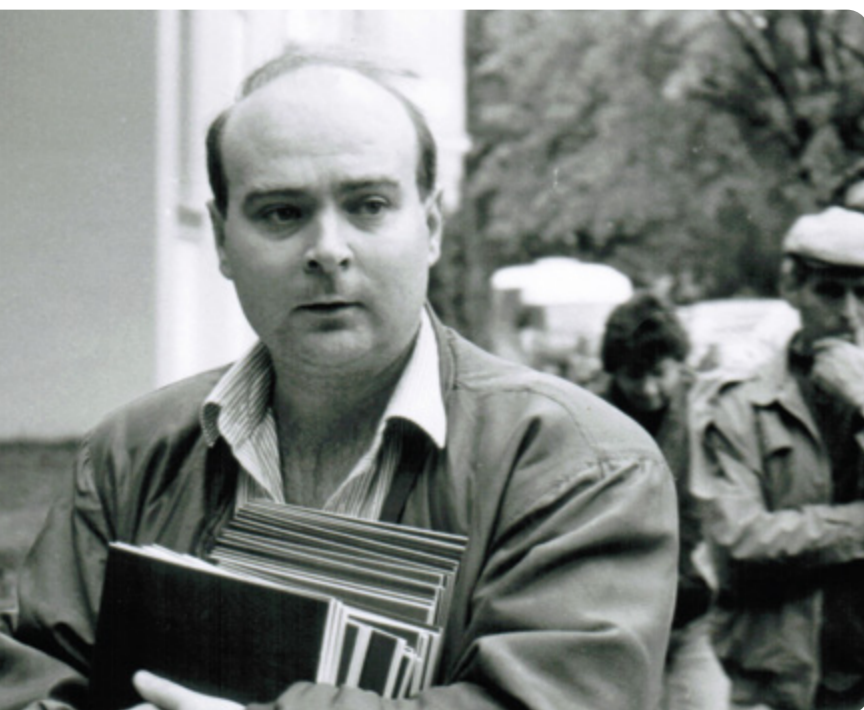
HISTORIK A KASTELÁN ZÁMKU

V KUNÍNĚ

foto: Bára Nebeská

Na zámku působíte 20 let. Jakými změnami zámek prošel a co se za tu dobu změnilo?

Musím vás poopravit, do Kunína jsem začal dojíždět již před 25 lety. Tehdy obec Kunín přemýšlela o plánech, co je s naprosto zdevastovaným zámek možné udělat. V Muzeu Novojičínska jsme již tehdy převzali rovněž velmi zdevastovanou obrazovou sbírku zámku, zbytky původního zařízení a velice zajímavou knihovnu, kterou

zapůjčilo Národní muzeum. Z prvotních úvah, že jakási malá expozice zámku Kunín vznikne v prostorách Žerotínského zámku v Novém Jičíně, se úvahy posunuly dál a začali jsme se odbornou spoluprací angažovat již během počátku rekonstrukčních prací. Cílem se nakonec stalo zámek v Kuníně vrátit do původní historické podoby a navrátit zde původní historické sbírky, vytvořit z ruiny instalovaný zámecký objekt, kterých na severní Moravě není pravda moc. Ten rozsah návratu sbírek nás ale naprosto překvapil.

Setkal jste se při rekonstrukci s nějakým výrazným omezením ze strany úřadů?

Rekonstrukce zámku byla úřady v mnohém považována za novostavbu, neboť objekt byl skutečně naprosto zdevastován. Museli jsme například hodně tlačít na to, abychom zamezili instalaci bran do dveří zámeckých pokojů. Vysvětlit, jak zámek vlastně bude fungovat, že nepůjde

o muzeální či galerijní prostor, ale o instalovaný objekt, jehož prohlídka bude probíhat v doprovodu průvodců. Pamatuji si, že nám tehdy velmi pomohla paní architektka Naďa Goričková, dnešní generální ředitelka NPÚ, která působila tou dobou v Ostravě a věci pomohla dát do pořádku, tak jak fungují dnes. Architekti například ale také navrhovali vytvořit toalety v dnešním Pompejském a Žlutém pokoji, kde v současnosti návštěvníci obdivují původní nástěnnou výmalbu z počátku 19. století, kterou se podařilo obnovit. Nakonec všemu pomohly hlavně historické fotografie, které jsme získali od potomků posledních majitelů zámku, takže architektům nezbyvalo nic jiného než se při projektování vnitřních úprav držet těchto jedinečných podkladů.

Podařilo se vám získat spoustu původního mobiliáře, jak jste toho docílil?

Od počátku nám bylo jasné, že rekonstrukce zámku nebude možná nejen bez finančních dotací, ale rovněž bez návratu historické paměti. A toho nebylo možné dosáhnout jinak než komunikací s rodinami, které dříve na zámku bydlely a podílely se na jeho zařizování a vybavení. Pátrání po rodinách bylo nesmírně dobrodružné, trvalo řadu let a vydalo by to na samostatnou knihu. Potomky posledních majitelů, rytířů Bauerů, jsme našli v roce 2001 až v USA. Prvním letem po atentátech v New Yorku přiletěli na konci září 2001 do Vídně a s vnučkou posledního majitele zamířili k nám. Od rodiny jsme nakonec získali ony historické záběry do zámeckých pokojů, posléze i vzácné rodinné dokumenty a také velkou část vybavení včetně obrazů, nábytku, skla, porcelánu, textilií a podobně. V Rakousku se podařilo nalézt rovněž poslední žijící členku rodiny Schindlerů z Kunewaldu, dalších majitelů zámku, která zámku odkázala vzácné obrazy, a od dědiců se pak podařilo vykoupit ohromné množství sbírek, fotografií a písemností. Radost byla o to větší, že se zde nacházely i předměty nejslavnější majitelky zámku, hraběnky Marie Walburgy. Podobný příběh se opakoval také v případě dalších majitelů kunínského panství, lantkrabat z Fürstenberga, ohromnou pozůstalost

HLUBOCE SE ZAJÍMÁ O HISTORII, ZVLÁŠTĚ O TU MÍSTNÍ. JE DLOUHOLETÝM PŘEDSEDOU MUZEJNÍ A VLASTIVĚDNÉ SPOLEČNOSTI

manželky majitele zámku jsme našli a získali u jejich neteří v Oticích u Opavy. Fotografie a historické inventáře nás zavedly také do depozitářů státních hradů a zámků, kam se rozptýlilo velké množství zámeckých sbírek. Kolegové kasteláni a NPÚ byli velkorysí a v naprosté většině případů dali tyto sbírky zámku opět k dispozici.

Jaká byla reakce veřejnosti na otevření zámku po rekonstrukci?

Pamatuji se, že první slova, která vyřkl hrabě Franz Joseph Waldburg-Zeil, když vstoupil poprvé do zámku

v roce 2000, byla: „Jesus Maria!“ Pan hrabě byl právníkem císaře Františka Josefa I. a majitelem paláce v Hohenemsu, který byl rodovým palácem předků naší hraběnky Walburgy. V roce 2004 se do Kunína vrátil, tehdy princ František Václav Lobkowitz sloužil slavné Te Deum za záchranu zámku a zámek jsme slavnostně otevřeli veřejnosti. Veřejnost rekonstrukci sledovala s ohromnou pozorností a musím říci, že nám, tedy obci a muzejníkům, byla velmi nakloněna. Pořádali jsme zámecké slavnosti, ukazovali zdevastovaný zámek, ne všichni lidé našemu plánu věřili, ale fandili mu. Výsledek je asi mile překvapil, ale musím zdůraznit, že ten, kdo navštíví zámek dnes, jej již od té doby nepozná. Pokoje se neustále proměňují, přibývají další a další historické sbírky, takže zámek je nám vlastně dnes již poněkud těsný.

Jak vnímáte postavení zámku Kunín vůči ostatním zámkům?

Od počátku jsme hovořili o tom, že zámek by se měl proměnit především v instalovaný zámecký objekt. Samozřejmě, že jsme čerpali řadu inspirací a zkušeností u našich kolegů ze zámků často ve správě NPÚ. Asi největší inspirací mi osobně byla má přítelkyně Martina Rudolfová, kastelánka na zámku v Lysicích, kde také byla uchováována velká část sbírek původem z kunínského zámku. Nastoupili jsme do funkcí ve stejné době a mohl jsem sledovat, jak Lysice pod jejím vedením doslova rozkvétají. Myslím, že se nemusíme úplně stydět, to množství původních sbírek, které se dostaly do zámku, je opravdu neskutečné, a i mne samotného to dovedlo překvapit. Tvrdím, že zámecké pokoje v Kuníně náležejí k nejbohatěji vybaveným interiéřům mezi zámky na celé Moravě, a věřím, že i návštěvníci to mohou sami rozpoznat. Velký důraz klademe také na práci našich průvodců, ti jsou opravdu skvělí a s jejich pomocí dnes zámek ožívá zapomenutými příběhy dávných majitelů. A za tím stojí pak nejen výkony našich průvodců, ale také neskutečná pomoc potomků rodin, které zámek kdysi vlastnily. Bez nich by nebyly ani příběhy, ani sbírky. U nás na zámku se snažíme hlavně o autenticitu. Rádi bychom, aby návštěv-

ník měl při prohlídce pocit, že majitel zámku si právě jen někam odskočil. A dle slov návštěvníků se nám to snad také daří.

Jak probíhala komunikace s veřejností během covidové pandemie?

Covidová pandemie komunikaci s veřejností naštěstí neukončila. Na zámku se podařilo vybudovat již dříve poměrně silné sociální sítě a ty nám pomáhaly komuni-

kovat s našimi návštěvníky a podporovateli, kteří by se jinak v té době na zámek nedostali. Byl to čas, kdy jsme mohli probírat neskutečně bohaté sbírky fotografií, písemnosti, získané od potomků majitelů zámku, objevovat zde skutečné skvosty a přinášet díky tomu nové příběhy, které lidi tak velmi zajímají. Sociální sítě zde naprosto zabodovaly. I od lidí jsme dostávali jednoznačně pozitivní reakce. Rozhodně jsme se nenudili a jsme za to rádi.

Co plánujete pro rok 2023?

Na letošní sezonu jsme se opravdu velmi těšili. Především proto, že zámek se zapojil do projektu NPÚ Po stopách šlechtických rodů. Letošní rok bude věnován rodině Harrachů. Významnému rodu, který zanechal ohromnou stopu v Čechách i na Moravě. Harrachové postavili barokní zámek v Kuníně, jeho stavbu svěřili do rukou věhlasného Jana Lukáše Hildebrandta. V sousedním dvoře započali se šlechtěním skotu, které se pak rozšířilo do celé oblasti a dalo jí název Kravařsko. Nesmíme

zapomenout, že ikonou zámku je hraběnka Walburga, první dáma moravského osvícenství. Zaměříme se právě na toto období, plánujeme kostýmované Harrachovské slavnosti, nemohou chybět oblíbené Růže pro paní hraběnku, v červnu zámek poctí návštěvou 80 potomků rodiny Harrachů z celé Evropy. To je ohromná událost. Těšíme se také na 10. ročník Letní školy interpretace staré hudby. Každoročně se k nám sjíždějí špičkoví interpreti a studenti z celého světa, zámek ožívá hudbou a letošní ročník bude věnován především hudbě rodiny Harrachů.

Jaký očekáváte vývoj zámku za několik let?

To je otázka hodně na tělo, protože to se již budu zabývat myšlenkami na to, v jakém stavu a komu zámek a pomyslnou štafetu budu předávat. Osobně bych si přál, aby můj nástupce pokračoval v duchu, který jsme na zámku zavedli. Aby zde panovala rodinná atmosféra, protože pořád se nacházíme na bývalém venkovském rodinném sídle, a tuto atmosféru bychom rádi předávali návštěvníkům i v budoucnu, aby měli pocit, že se procházejí rodinným domem obklopeni krásnými původními předměty a příběhy lidí, kteří se na tom všem po staletí podíleli.

Plánujete založit zkrášlovací spolek, co vás k tomu vedlo?

Mám stále intenzivnější pocit, že ta náročnější práce je pořád ještě před námi. Podařilo se nám sice shromáždit unikátní paměť zámku tvořenou třeba jedinečnými soubory starých fotografií a záběrů do pokojů a parku zámku, nyní ale zbývá přetavit tuto paměť do skutečnosti. Vrátit se zpátky do minulosti a nabídnout návštěvníkům zámku ještě mnohem více autentičtější pocit, že se vrátili do zlatých časů minulosti tohoto domu. Proto právě chceme využít možností tohoto spolku získat další podporovatele, sponzory, dotace a navrátit do zámku za pomoci dnešních moderních technologií třeba tapety, závěsy, původní historická kamna, do zámeckého parku náznak původní výsadby stromů, keřů, květinových parterů a podobně. Příští rok nás čeká vcelku zajímavé 20. výročí zpřístupnění zámku veřejnosti. Zkrátka je před námi ještě mnoho práce...

ROZHOVOR VEDL JAROSLAV ZEZULČÍK

//PRAVNUK PALACKÉHO

ROZHOVOR S VÁCLAVEM MACHÁČKEM-RIEGREM

FRANTIŠEK PALACKÝ JE POSTAVA, KTERÁ NÁS NA ZÁMKU V KUNÍNĚ NEOBYČEJNĚ ZAJÍMÁ. JE NĚCO, CO VÁS NA TOMTO MUŽI NEJVÍCE OSLOVUJE? AŤ UŽ JE TO JEHO DÍLO, LIDSKÉ VLASTNOSTI, NEBO JEŠTĚ NĚCO DALŠÍHO, CO SI MYSLÍTE, ŽE JE INSPIRUJÍCÍ I DNES?

OSLOVENÍ DÍLEM MUSÍ BÝT PŘEDEVŠÍM HISTORICI A SPISOVATELÉ. JEDINĚ ONI MAJÍ PONĚTÍ O ROZMĚRECH A VÝZNAMU TÉTO GIGANTICKÉ PRÁCE. LAIK, ZA KTERÉHO SE POVAŽUJI, MŮŽE POUZE SPOČINOUT V NĚMÉM ÚZASU. VÍC BY SI ANI NEMĚL TROUFNOUT. O LIDSKÝCH VLASTNOSTECH SE DÁ VLASTNĚ VYSLOVIT NĚCO PODOBNÉHO. NECHCI K TOMUTO TÉMATU ZAPLNIT PŘEVÁŽNOU ČÁST MÍSTA V NAŠEM ROZHOVORU. ZBÝVÁ JEN UPŘESNIT, ŽE 98 % TĚCH VLASTNOSTÍ JE RYZE POZITIVNÍCH A VE SVÉ VĚTŠINĚ PRO PRŮMĚRNÉHO ČLOVĚKA TĚMĚŘ NEDOSAŽITELNÝCH. NO NEZBÝVÁ NEŽ SHRNOU VŠE DOHROMADY, VČETNĚ JEHO GENIALITY, CHARAKTERU A LIDSKÝCH KVALIT. A ZJISTÍTE, ŽE INSPIRATIVNÍ I PRO DNEŠNÍ DOBU JE VLASTNĚ ÚPLNĚ VŠECHNO. STAČÍ SI PŘEČÍST JEHO ŽIVOTOPIS A NECHAT SE STRHNOUT SILOU PŘÍBĚHU. NEBO ZACHYTIT ASPOŇ ZLOMEK Z NEKONEČNÝCH INSPIRACÍ A JÍT ZA TÍM.

Pane Macháčku, ve svém jménu nesete rovněž jméno svého známého předka, politika Františka Ladislava Riegra. Jste ale zároveň potomkem slavného historika a politika Františka Palackého. Můžete našim čtenářům objasnit příbuzenské vazby obou těchto velikánů k vaší rodině?

Odpověď na tuto úvodní otázku je zcela jednoduchá. František Palacký měl dvě děti, dceru Marii a syna Jana. Dceru Marii pojal za manželku právě František Ladislav Rieger. Ještě moje matka se za svobodna jmenovala Riegerová. Tak abych to shrnul, Palacký je můj třikrát pra a Rieger můj dvakrát prapraděd.

V rodině Riegrů nalezneme celou plejádu vynikajících mužů i žen. Která postava je vám nejbližší a čím?

Nejbližší mi je prapraděd František Ladislav Rieger. On byl totiž už člověk bližší naší době. Přestože ctil konzervativní hodnoty, myslel dopředu s velkým rozhledem a neuvěřitelnou šíří zájmů. Svou cílevědomost vyvažoval tolerancí. Poctivost a obětavost jeho práce byla obrovská. A přispěla spolu s ostatními přednostmi k vysokému kreditu, renomé i autoritě ve všech vrstvách společnosti. Také umělecké cítění i nadání, které projevoval už od mládí, ho provázelo celý život a myslím, že pozitivně ovlivňovalo jeho působení ve zcela odtažitých oborech, jako je například politika.

Ujal jste se nelehkého úkolu obnovy a správy rodného majetku, který představuje kromě paláce v Praze rovněž zámek v Malči, který byl v dobách totality velmi zdevastován. Můžete přiblížit, jaké to bylo, když jste se do zámku vrátil a ujal se úkolu dát věci do pořádku?

Už od samého počátku jsem cítil pokoru, úctu a zodpovědnost k celému dědictví, ať duchovnímu, či hmotnému. Byla tam ale také značná dávka bezradnosti, jak s tím vším naložit, kde začít, kam směřovat. Přemýšlení o využití při zachování památkové podstaty, ale zároveň zajištění rentability a budoucnosti bylo asi nejnáročnější a zároveň plné rozporů a velkých neznámých. Ekonomická budoucnost byla komplikovaná velmi vleklým procesem restituace vel-

kostatku, zemědělské půdy, ale hlavně lesů. I po ukončení restitucí trvalo řadu let, než začala ekonomika fungovat. Zkušenosti žádné, lidé slušně řečeno nespolehliví. To souvisí i s průběhem stavebních prací, které musely proběhnout ve velkém rozsahu. A zkušenosti z předešlého průběhu oprav pražského paláce MacNeven před řadou let byly velmi tristní. Podobný průběh měly i práce na zámku. Popisování všech faktorů a příčin by vydalo na celý článek. Musím říct, že do třetího stavebního dobrodružství už bych se opravdu nepustil.

Rozhodl jste se ze zámku vytvořit nejen rodinné sídlo, ale také památník vašich slavných předků. Co vás k tomuto kroku přivedlo?

Bylo to několik věcí dohromady. Především plně zachovaná autentická pracovna Františka Palackého. Zachránění a zkompletování původního nábytku pracovny Františka Ladislava Riegra i hlavního zámeckého salónu už poskytlo směr uvažování. Materiály, které schovávala dlouhá léta moje máti, doklady, písemnosti, fotografie i drobné předměty, včetně obrazů a knih vrácených v restituci, to byly další prvky do mozaiky budoucí expozice. Pak se urodil další nápad. Zaplnit úplně novou expozicí tři naprosto prázdné, rozkradené, za sebou jdoucí pokoje průchozí v dlouhé řadě celou východní stranou zámku. Propojují vlastně pracovny obou osobností a umožňují logickou a plynulou návaznost témat. S každým uvedeným krokem se rodily další nápady a cíl už byl jasný. Za nejšťastnější považuji i svůj nápad oslovit návštěvníky speciálním audio systémem s kvalitním ozvučením, špičkovým textem historika a skvělým přednesem zkušeného herce Jana Hartla. Po šťastných kontaktech na vynikající restaurátory na obnovení skvostných výmalb interiérů už zbývalo jen psát scénář a vymýšlet obsah nové expozice. A mít to štěstí na spolupráci s velmi fundovaným a vstřícným historikem, doktorem Vojáčkem, byl také důležitý faktor.

Zámecké pokoje v Malči vypadají tak, jako by je právě vaši předci opustili. Jsou neuvěřitelně autentické. Můžete prozradit, jak jste toho dosáhl?

Autentičnost je prostě přirozená. Protože obě pracovny jsou naprosto původní. Ta Riegrova vznikla pečlivě podle starých fotek dochovaných v rodině a s tou Palackého pracovnou nikdy nebylo ani pohnuto. Dokonce tam zůstaly

i žiletky, věci na holení, ale také osobní prádlo Palackého, včetně ponožek s monogramem. K originálům rukopisů, ležícím na obou pracovních stolech s původními psacími potřebami, už chybí snad jen trojrozměrný hologram obou osobností, sedících na svých židlích v plné práci. Také hlavní salón je v původní podobě s velkými obrazy předků včetně znějící hudby Antonína Dvořáka, který v něm často pobýval. To vše snad také přispívá k té zmíněné autenticitě.

S manželkou, paní Hanou, jezdíváte i do Hodslavic a na zámek do Kunína. Jak se zde cítíte? Vnímáte tady stále vazby vaší rodiny k těmto místům?

Každá návštěva Kunína i Hodslavic je pro nás svátkem. V momentě, kdy se pohybujete ve stopách předků, to nemůžete nevnímat. Také je pro nás nesmírně hřejivý pocit, že zde je řada lidí, kteří se snaží pečovat o odkaz Palackého a udržet, ba zvyšovat povědomí veřejnosti, přestože nejsou povinovani žádným příbuzenstvím. Rodinné vazby nepochybně vnímáme, jezdil jsem do Hodslavic už před spoustou let se svojí matkou na řadu akcí a pobytů a v posledních letech zde vlastně s manželkou dokonce poznáváme postupně i další, byť vzdálenější příbuzné. Kunínský zámek nás vždy nadchne svou bohatostí a rozvojem, ale i tou neúnavnou péčí o uchování důležitého svědectví počátků Palackého vzdělávání a jeho pobytů v Kuníně. Hodslavice nás nadchly realizací nových neotřelých nápadů, jak vzbudit zájem návštěvníků o slavného rodáka a zároveň hravě a půvabně seznamovat veřejnost s málo známými plody Palackého tvůrčího ducha. Víím i o plánech, jak vylepšit interiér rodného domku, a snaže zajistit jeho větší přístupnost a návštěvnost. Doufám, že nezůstane jen u nadšení několika občanů Hodslavic a že se najde i způsob spolupráce obce a Muzea Novojičínska k zajištění optimálního provozu a růstu návštěvnosti tohoto malého skromného muzea. Pevně také věřím, že se podaří vzbudit větší podporu a hrdost Hodslavjanů na svého rodáka, jakého opravdu nikdo jiný nemá. Moc si také přeju, aby zůstal zachován populární plac v centru Hodslavic a nebyl znehodnocen provozem autobusů. Zúčastnil jsem se několikrát různých akcí na tomto půvabném a tak potřebném místě. Jsem si jist, že by stačila jen malá investice do důstojnější dlažby a vylepšení zeleně. Prostor v blízkosti uskupení tak důležitých, dokonce památkově chráněných objektů je zcela nenahraditelný a je přímo předurčen pro konání kulturních akcí, různých setkání, oslav

a podobně, což se naprosto vylučuje s čilým provozem autobusové zastávky.

Jste neuvěřitelně aktivní člověk a máte nesuktečně velké plány do budoucna. Můžete nám prozradit, co vás v nejbližších letech čeká a co připravujete?

Začneme tím, co nás čeká v nejbližší době. Už v květnu chystáme na zámku konferenci, výstavu a slavnostní odhalení pamětní desky významnému malečskému rodákovi, vůdci katolického exilu z roku 1948, profesorovi Josefu Kalvodovi. Je to významná postava našich novodobých politických dějin, značně nedocenená a neprávem opomíjená, což se snažíme napravit. Je autorem celé řady knih osvětlujících naši nedávnou historii kritickým vědeckým přístupem, na jaký není naše společnost příliš zvyklá. Myslíme, že tato témata do malečského zámku v duchu politické angažovanosti jeho slavných obyvatel patří. Z dlouhodobého hlediska jsem začal již pracovat na přípravách akcí, které se budou konat v roce 2026 v rámci 150. výročí úmrtí Františka Palackého. Pevně věřím, že toto významné výročí bude zařazeno pod světová výročí UNESCO, tak jako tomu bylo při těch předchozích. Začíná se přemýšlet o mezinárodní konferenci, výstavách, vydání poštovní známky, pamětní mince a také založení spolupráce všech míst, která nesou stopy Františka Palackého. Co všechno se urodí ještě během těch tří let, to si zatím netroufám odhadovat. Hlavně doufám, že se podaří společným úsilím probudit dřímající potenciál naší slavné pozapomenuté historie nejen v Hodslavicích a rodném domku, ale i v pražském památníku Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra.

... JE PRO NÁS NESMÍRNĚ HŘEJIVÝ POCIT, ŽE ZDE JE ŘADA LIDÍ, KTEŘÍ SE SNAŽÍ PEČOVAT O ODKAZ PALACKÉHO A UDRŽET, BA ZVYŠOVAT POVĚDOMÍ VEŘEJNOSTI, PŘESTOŽE NEJSOU POVINOVANI ŽÁDNÝM PŘÍBUZENSTVÍM.

// KLENOT KOSTELA

JAROSLAV ZEZULČÍK SBÍRKY

ANTON KOLIG

MISTR EVROPSKÉHO EXPRESIONISMU

Blížil se jubilejní rok 1912 a s ním 100. výročí postavení kostela Povýšení sv. Kříže v Kuníně. Již od roku 1908 začaly probíhat práce na obnově kostela, na nichž se podíleli kostel, obec a rovněž patroni kostela – majitelé nedalekého zámku. Důkladně byly obnoveny základy kostela a roku 1910 byl kostel zevnitř a zvenčí zrenovován novojičínskou stavební firmou Blum. V klenutém stropě byly vyměněny vadné desky, žebra zesílena fošnami, na ně bylo dáno dřevěné obložení a pak lepenka. Celý kostel následně prostě a jednoduše vymaloval novojičínský malíř pokojů a kostelů Ferdinand Kolig. Kostel byl přichystán přijmout skutečný klenot: monumentální nástropní obraz, jehož autorem byl malířův syn: začínající a neznámý malíř Anton Kolig (1886–1950), který s Oskarem Kokoschkou, Franzem Wiegelem a dalšími poprvé vystoupil na slavné výstavě „Malířství a plastika“ v prostorách uměleckého spolku Hagen roku 1911.

Na výstavě, pro kterou vytvořil rovněž plakát, se Kolig představil návrhem nástropní malby pro kostel v Kuníně. Návrh tehdy zaujal známého rakouského spisovatele Richarda von Schaukala (1874–1942), kterého na výstavu upozornil slavný stavitel Adolf Loos. Není bez zajímavosti, že Schaukalovou ženou byla Fanny Hückelová (1877–1959), pocházející ze známé rodiny novojičínských výrobců klobouků. Schaukal byl návrhem nadšen a detailně jej popsal v dobovém tisku. Ve stejném roce namaloval Kolig pro Schaukala rovněž obraz jeho rodiny.

Návrh musel být hotov již před únorem 1911, kdy byla výstava zahájena, a obraz, namalovaný na plátně, zobrazující postavení kříže na Kalvárii, byl následujícího roku před svátkem Povýšení svatého Kříže umístěn do kostela. Velká slavnostní mše ke 100. výročí vysvěcení kostela se konala 15. září 1912.

Jedinečné novodobé provedení obrazu se setkalo následujícího roku s nadšeným přijetím z pera odborného kritika na stránkách „Neutitscheiner Zeitung“.

„Znárodnění je pojetím děje, strukturou a koloritem zcela odlišné od obvyklých biblických podání,“ předesílá

autor a akcentuje především hlavní motiv obrazu, držící oko v zajetí, zatímco vedlejší motivy vykazují více dekorativní charakter, aniž by vyvolávaly rozptýlení. Nelitostní pomocníci popravčího právě napřímili kříž s provazy a kritik si všímá, jak se tvrdý kus práce rozpozná na pnutí jejich svalů. „Kristus na kříži není zobrazen dosud na žádném obraze v tak přirozeném pojetí, jak v tomto případě zde,“ píše. Postava Krista samotná se nezdařila pouze ve znázornění, ale byla také hluboce uchopena svým plastickým účinkem. Váha horního těla tahá dolů roztažené paže s takovou silou, že se divák musí každým okamžikem obávat odtrhnutí rukou od hřebů na kříži. Nad křížem šlehá obloha jako předpověď dokonání osvobození světa v nejpronikavější záři ohně a kolem dokola se rozprostírá krajina hory Olivetské s jejími skalami. U paty kříže dřepí v mlčícím smutku Šimon Cyrenějský; vpravo Maria Magdalena pozdvihá úpěnlivě své paže k nebi; po straně kříže padá Matka Boží zlomená bolestí. Zatímco v této skupině došlo k vyjádření nejhlubšího žalu, v pozadí jsou vidět domů spěchající žalující ženy s vlajícími závoji, neboť jejich záležitost byla ukončena. Jak ohromný protiklad! A aby dílo vysvobození mohlo najít svého zřetelného vyjádření, v přední části se odděluje obal mraku, andělé holdují spasiteli a Boží oko rozzařuje krajinu. „Za předpokladu správného osvětlení, nechá technika umění rozpoznat génia, který přeměnil myšlenku do skutečnosti plné života,“ neváhá svou úvahu zakončit kritik a píše: „Jsme pevně přesvědčeni, že se stále stoupajícím uznáním umělce, získá také jeho první umělecké dílo na domácí půdě na ceně a na významu a stane se trvalým pomníkem jeho tvorby.“

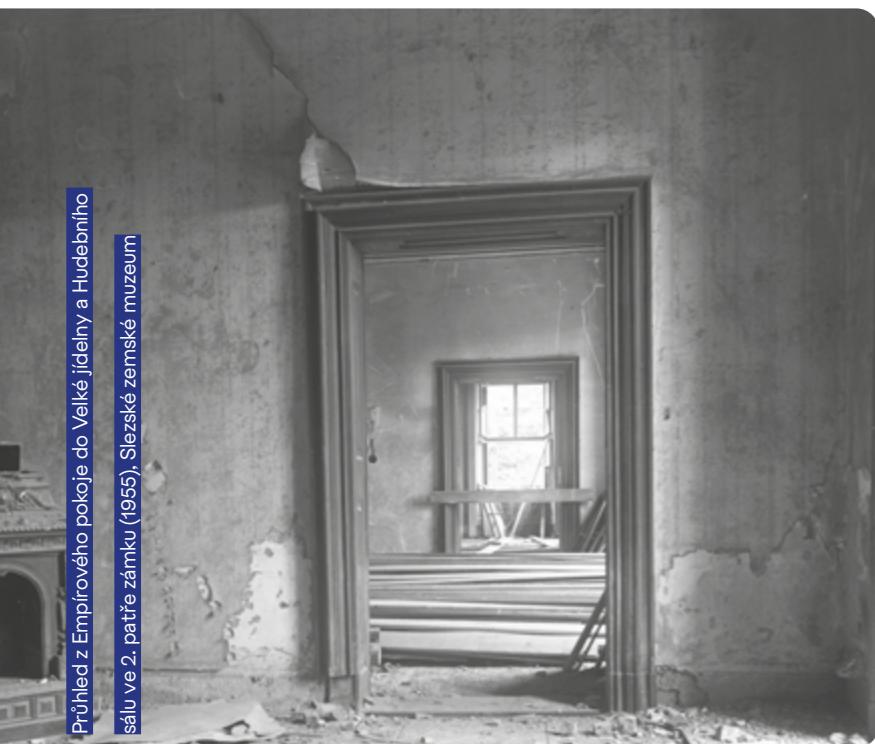
Nástropní malba v Kuníně náleží k vůbec prvním dílům slavného umělce. Jeho moderní dílo bylo vnímáno v době vzniku velmi rozporuplně. Ve farní kronice bylo však věštecky zapsáno: „Obraz byl různě posuzován. Možná, že naše potomstvo bude mít ale jiný názor.“ Obraz Antona Koliga je dnes uměleckým klenotem celého kostela v Kuníně.

SBÍRKY NA DLOUHOU DOBU ZTRATILY
KONTAKT SE ZÁMKEM A MÍSTEM, KDE
PO STALETÍ VZNIKALY

JAROSLAV ZEULČÍK SBÍRKY

// ZÁMEK PLNÝ SBÍREK

Osudy historických sbírek bývají někdy pohnuté. Stejně je tomu v případě souboru pocházejícího ze zámku Kunín. Doslova pohromu pro sbírky představovalo nejprve řádění sovětských vojáků. Svědectví o tom zanechal pamětník, který zámek navštívil v květnu 1945:

Průhled z Empírového pokoje do Velké jídelny a Hudebního sálu ve 2. patře zámku (1955), Slezské zemské muzeum

„Nejhroznější zpusťování jsem nalezl v prostoru, ve kterém bylo umístěno muzeum a knihovna. Vycpaní vzácní ptáci, minerály, horniny a také knihy byly z velké části vyházeny k oknům a ležely tam rozšlapány ve špíně a dešti. Obsah regálů, zásuvek a vitrin ležel téměř beze zbytku na podlaze, nešlo učinit krok, aby se nevstoupilo na knihy, preparovaná zvířata nebo jiné věci. Na toa-

Svazky zámecké knihovny, rozsahem menší, ale obsahem významná knihovna čítá v současnosti 3 431 svazků, nejvýznamnější část představuje starobylá knihovna říšských hrabat z Hohenemsu a pedagogická knihovna hraběny Walburgy. Knihovna byla doplňována rovněž za posledních majitelů, rytířů Bauerů, kdy do ní byla začleněna také knihovna příbuzné rodiny Chlumeckých ze zámku Říkovice

letách, které se nacházely v nepopsatelném stavu, se nacházely století staré knihy, použité jako toaletní papír.“ Podobná spoušť se nacházela rovněž v dalších zámeckých pokojích: záměrně poškozené obrazy, znečištění...

Když přijela v únoru 1950 do Kunína komise pro převzetí znárodněných zámeckých mobilií, našla zámek v žalostném stavu. Zbytek obrazárny uložený v jedné z místností zámku ležel pod spadlými stropy, trámy a rumem. Pro vyproštění obrazů muselo být použito pomoci vojska. Již dříve utrpěla zámecká obrazárna nevyčíslitelné škody. Při řádění sovětských vojáků byla celá řada pláten záměrně poškozena, část obrazů rozchvácena ještě před odvozem ze zámku. Cenná obrazová sbírka tak byla odvážena doslova z troskek. Zbytky zámecké obrazárny a něco málo mobilií byly nakonec uloženy do depozitářů státního zámku ve Vizovicích. Zbytků vzácné zámecké knihovny se ujalo Národní muzeum. Sbírký na dlouhou dobu ztratily kontakt se zámkem a místem, kde po staletí vznikaly.

Čestné občanství města Nového Jičína pro Friedricha Emila Schindlera z Kunewaldu (1860), pozůstalost rodiny Schindlerů z Kunewaldu

Osudy zámku po odvozu sbírek byly rovněž neradostné. Ještě v roce 1955 se mimo jiné dočteme:

„Kromě toho se vedení statku nepostaralo ani o zřízení aspoň provisorního záchodu. II. patro, ač je zřízena přepážka na schodišti, není uzavřeno a je v masovém měřítku používáno za záchod, takže tu nebylo kde stoupnout.“

Příběh sbírek zámku v Kuníně představuje nakonec pohádku se šťastným koncem. V roce 1995 se zubožených sbírek z depozitářů vizovického zámku ujalo Muzeum Novojičína, sbírka byla převezena do prostor zámku v Novém Jičíně, kde měla vzniknout malá expozice připomínající skvostnou stavbu barokního zámku v Kuníně, který však beznadějně chátral. Do Nového Jičína byla vzápětí převezena rovněž mimořádně vzácná knihovna zámku. Zničené obrazy byly v muzeu restaurovány a postupně identifikovány. Na konci 90. let potom uzrály také myšlenky na záchranu zničeného zámku. Zámek byl převeden do majetku obce Kunín a ve spolupráci s Muzeem Novojičína vznikly plány na obnovu zámku s cílem

vytvořit zde instalovaný zámecký objekt, představující původní historické sbírky a pozoruhodné osudy bývalých obyvatelů a majitelů zámku.

Rozjelo se obrovské pátrání u nás a doslova v celém světě. Řada původních sbírek byla objevena ve svezech

Pečetidlo hraběny Walburgy, pozůstalost rodiny Schindlerů z Kunewaldu

zámečku v Brně a zámku ve Spálově, kam si je již před válkou odvezli poslední majitelé zámku, rytíři Bauerové. Rodinu se podařilo nalézt v roce 2001 ve Spojených státech amerických, přicestovali rovněž příbuzní z Latinské Ameriky a především z Rakouska. Ti dali k dispozici vzácné fotografie zachycující podobu pokojů zámku a dalších sídel, inventáře, které umožňují sledovat pohyby a umístění sbírek. V roce 2005 byl nakonec z Rakouska dovezen do Kunína obrovský konvolut sbírek, původního zařízení a také vzácný rodinný archiv.

Zanedlouho byl získán kontakt do rakouských Korutan,

Podělek se siluetami Karoliny a Georga Schindlera. Součástí dražebního servisu porcelánového hraběny Walburgou ku příležitosti jejich svatby (1806), pozůstalost rodiny Schindlerů z Kunewaldu

kde žila poslední členka rodiny Schindlerů z Kunewaldu, dalších majitelů zámku a dědiců kunínské hraběny Walburgy. Během rozhovorů se začala zabývat myšlenkou odkázat některé sbírky zámku. Po jejím úmrtí v roce 2014 přišel na zámek přípis z notářství s poslední vůlí šlechtičny a výzvou vyzvednout pro zámek tři vzácné rodové obrazy. Pomohla rovněž přímůlva biskupa Františka Václava prince Lobkowicze a také rychlá dotace Moravskoslezského kraje: z vily Schindler na březích jezera Wörthersee se na zámek výkupem a také dary

podařilo od dědice rakouského biskupství získat na tisícovku předmětů, památek a vybavení.

Šťastná náhoda a mnohaleté pátrání nakonec umožnilo nalézt v Oticích u Opavy také jedinečnou pozůstalost po lantkraběnce Marii Fürstenbergové-Zdražilové, manželce dalšího majitele zámku. Vzácné předměty, porcelán, sklo, servisy, textilie, drobné předměty v tichosti uchovávaly v pokojích a na půdě svého domu neteře lantkraběny, které ji s jejím majetkem převezly na počátku války z Rakouska do Otic.

Zámek v Kuníně dnes představuje jeden z nejbohatěji vybavených zámků celé severní Moravy a Slezska. Napínavé pátrání pokračuje, jsou dohledávány další původní sbírky zámku, ale zámek se stal klenotnicí sbírek a příběhů lidí, kteří jej kdysi obývali.

Lantkraběnka Marie Fürstenbergová-Zdražilová, pozůstalost rodiny lantkrabat z Fürstenberga z Otic u Opavy

Album zámku Kunín z roku 1952, pozůstalost rodiny rytířů Bauerů z Rakouska

Pohled do zámecké obrazárny s částí původní obrazové sbírky zámku (2023), foto: Roman Sulc

MARIE
WALBURGA
JOSEFA KAJETÁNA
ŘÍŠSKÁ HRABĚNKA
Z TRUCHSESS-
WALDBURG-
ZEILU, ROZENÁ
KOMTESA
Z HARRACHU
A HOHENEMSU.

JE IKONOU ZÁMKU V KUNÍNĚ.

SEZNAMTE SE:

FENOMÉN

JAROSLAV ZEULČÍK

FENOMÉN

Obrázek ze sbírek Jihomoravského muzea ve Znojmě

Hraběnka Walburga se narodila 22. října 1762 v Brně v již nestojícím paláci na Zelném trhu, na jehož místě dnes stojí budova nevzhledné moderní tržnice. Narodila se do rodu Harrachů, který náležel mezi nejvýznamnější aristokratické rodiny celé Rakouské monarchie, pohyboval se v blízkosti císařského dvora a vlastnil řadu panství v Rakousku, v Čechách a také na Moravě. Krásná, mladá a urozená Walburga byla považována za jednu z nejsečtějších žen tehdejší střední Evropy, později se o ní začalo mluvit jako o první dámě Moravy.

V 17 letech se dívka provdala za urozeného německého šlechtice, hraběte Klementa Aloise z Waldburg-Zeilu. V manželství se narodily 3 malé děti, které však zemřely ve velice útlém věku. Smrt třetího dítěte, dcerušky Marie Amálie, pak naprosto zlomila srdce matky. Přestala komunikovat se svým manželem, okolím, dokonce se svou matkou, která přicestovala na zámek, aby dceři domluvila. Nekomunikovala s lékaři, odmítala jíst a pít, chtěla jakoby odejít na druhý břeh života za svými zemřelými dětmi. Tehdy se také rozpadlo hraběnčino manželství. Rozvod byl v této době naprosto nemožný, a tak došlo k odluce manželství. Manžel se odstěhoval do rodného Německa, kam s sebou na výchovu odvezl i posledního žijícího syna, talentovaného Františka Karla Wunibalda. Hraběnka se ještě pokusila o jeho únos. Tento zoufalý pokus byl ale prozrazen a matka již svého syna patrně nikdy nespatriila. Také on zahynul ve věku 18 let.

Psal se doba pozdního osvícenství a do života hraběnky vstoupili příslušníci tajných řádů a zednářských lóží, kteří sehrávali důležitou roli v šíření vzdělání mezi obyvateli země. Tito se pokusili získat hraběnku pro své

plány a vytvořit nový smysl jejího života, kterým se až do jejích posledních dnů stala filantropie: tedy péče především o chudé a talentované děti. Hraběnka udržovala kontakty s nejvýznamnějšími představiteli vzdělanosti a literáty tehdejší Evropy. Slavná spisovatelka a saloniérka Sophie la Roche, obdivovaná Goethem („je to ta nejpodivuhodnější žena“), která později roku 1796 Walburgu osobně poznala v Německu během její návštěvy, v dopise příteli píše, že potkala jedno z nejpodivuhodnějších zjevení, jaká jsou vůbec možná. Prozrazuje,

Obraz Klementa Aloise hraběte z Waldburg-Zeilu

že hraběnka během své dlouhé cesty po Evropě onoho roku 1796 navštívila Ochranov, všechny výchovné ústavy (zvláště Salzmannův ve Schnepfenthalu), Výmar, Drážďany, setkala se se slavnými Lavaterem, Gessnerem, během jejího pobytu v Drážďanech ji navštívili další slavní spisovatelé Wieland a Herder.

Hraběnka, která žila stranou rušného vídeňského života a svých šlechtických příbuzných, pak učinila ze svého malého vesnického zámku ohnisko vzdělávání celé Moravy. Podle vzoru těch nejmodernějších německých vzdělávacích ústavů (přítelem a rádcem hraběnky byl rovněž věhlasný švýcarský pedagog Pestalozzi) na zámku založila jedinečný vzdělávací ústav nazývaný také filantropinum.

Ústav byl ve své době naprosto jedinečný svým duchem tolerance a snášenlivosti. Vedle sebe studovaly především děti poddaných, sirotci, ale také děti měšťanů a šlechticů. Byly tu děti katolíků, evangelíků a také židů, chlapci i děvčata, což v této době bylo velmi neobvyklé. Především také děti německé a české. Právě zde v německém Kunvaldu nejvýznamnějším žákem nebyl nikdo jiný než František Palacký, syn luteránského učitele z Hodslavic, pozdější velký historik a zakladatel moderního českého národa.

Zámecká škola v Kuníně však byla rovněž neobyčejně přísná. Výuka začínala v 5 hodin ráno a končila v 19 hodin večer, od pondělí až do soboty. Vyučování byly cizí jazyky, přírodní i společenské vědy, děvčata byla vychovávána jako budoucí matky v základech zdravotní péče o domácnost, ručních pracích a podobně. Hraběnka však chtěla, aby děti byly nejen moudré, ale také zdravé. Podle vzoru filantropického ústavu ve Schnepfenthalu byla v zámeckých zahradách poprvé zavedena gymnastika, tedy tělocvik. Děti byly otužovány, podrobovány dietetice, tedy zdravé výživě, a hraběnka na svém panství dokonce vůbec poprvé v rámci českých zemí děti nechala očkovat vakcínou proti tehdejší zákeřné nemoci pravých neštovic. Psal se rok 1799 a svým činem tak inspirovala veřejnost k následování rovněž v dalších částech našich zemí. S dětmi podnikala pravidelné výlety a nechala děti vyučovat přírodě. Výlety podnikala na taková místa jako Lysá hora, Radhošť či zřícenina hradu Helfštýn, kde děti stanovaly a učily se poznávat přírodu a svět kolem sebe.

Život hraběnky Walburgy představuje románový příběh. Silný životní příběh ženy poznamenané svým nešťastným osudem, která nemohla zažít své vlastní rodinné štěstí, ale snažila se toto štěstí vyrobit pro obyvatele svého vlastního panství a přilehlé části Moravy. Hovoří se o alchymii štěstí. Románový osud hraběnky by byl jistě vítaným tématem pro celovečerní film. My zde prozradíme pouze to, že rovněž další životní osudy této

ženy nebyly nijak lehké. Její pokroková a svobodomyšlná škola byla po zákroku státní moci v roce 1814 úředně zrušena. Ona však školu provozovala dál. Nyní ale už jen pro užší okruh dětí svých úředníků, spolupracovníků a dalších vybraných dětí.

Po smrti svého syna si nechala přivést na zámek dceru své přítelkyně z mládí, baronesu Vilemínu Honrichsovou ze zámku z Kunštátu na jižní Moravě. Dívku vychovávala ve své zámecké škole jako svou schovanku a budoucí dědičku. Po roztržce s matkou byla slečna Mína, jak byla na zámku nazývána, odvezena matkou do Vídně. Životní osudy matky končí neznámo kde. Po útěku s hercem hraběnčina schovanka ukončila svůj život skokem do Dunaje ve Vídni dva roky po smrti hraběnky.

V závěru svého života stárnoucí hraběnka soužená těžkou, nevléčitelnou nemocí veškeré své naděje vložila do malého chlapce jménem Friedrich Emil Schindler. Tohoto chlapce, který byl synem prvních žáků hraběnky Walburgy, vychovávala jako adoptivní babička jako svého budoucího nástupce a jemu, nikoliv svým šlechtickým příbuzným, odkázala zámek a panství v Kuníně. Emil jako čtyřletý vložil do vížky nedalekého kostela lístek s větou: „Slibuji, že se chci stát dobrým a hodným, abych na světě také něco dobrého vykonal.“ Svůj slib splnil a císařem byl už jako majitel zámku povýšen i se svou rodinou do šlechtického stavu s titulem šlechtic z Kunewaldu.

Hraběnka Walburga byla nepochybně jedna z nejpozoruhodnějších moravských žen. Celý život snila o štěstí a hledala jej. Prožila mimořádný život, plný bolesti, osobní i fyzické. Osud jí vzal rodinu, děti, našla si však smysl života. Je v něm dobrodružství, pohádka a také poselství. Její vrstevníci hovořili o „alchymii štěstí“. My zde připomeňme starší výrok barona Josefa Bergmanna, autora první monografie věnované staroslavnému rodu Hohenemsů. Napsal jej vlastně bývalý hraběnčin žák a pozdější kunínský farář Josef Axmann, když se na něj císařský rada Bergmann obrátil se žádostí o podání zpráv o hraběnčině životě. Autor jej pak doslova přetiskl ve své monografii: „Žila, jak ze všeho vysvítá, v ideálním světě a chtěla lidi mít takové, jací měli být, jaké je nacházela ve své četbě líčené v románech, ne jací ve skutečnosti jsou.“

/// ZÁMĚK S VŮNÍ VZPOMÍNEK A BENZÍNU

FENOMÉN

MICHAELA BORTLOVÁ, JAROSLAV ZEZULČÍK

„Vila Schindler. Dnes zapadlé místo, dříve domov šlechty, kterému to vyšlo. Je kultivovaný, těšící se životem, extravagantní – jeden z prvních majitelů automobilu. A má ještě jednu vášeň: fotografii.“ Píše Werner Rosenberger v knize o vilách na jezeře Wörthersee: Když domy vypráví příběhy. Kniha byla vydána v roce 2022 ve Vídni a zaznamenává rovněž životní příběh Maxe Schindlera z Kunewaldu a osudy vily Schindler v Krumpendorfu na březích jezera Wörthersee. A také naznačuje fascinující příběh netušených pokladů, které se před lety dostaly z Korutan zpět na zámek do Kunína.

Ústřední postavou paměti je vášnivý fotograf Max Schindler, nejmladší syn majitele zámku v Kuníně Bedřicha Emila Schindlera z Kunewaldu. Narodil se roku 1854 v Opavě v paláci na Dolním náměstí, který rodina tehdy vlastnila. Jméno dostal podle svého kmotra, barona Maximiliána Putze

z Rolsberka, majitele litultovického zámku, který se stal po smrti otce chlapcovým poručíkem. Studoval v Opavě na tamním gymnáziu, po prodeji zámku odešel s matkou a sourozenci do Rakouska. Maturoval ve Vídni, a nakonec studoval architekturu. Byl činný jako svobodně tvořící architekt a podílel se třeba na plánování a stavbě Votivního kostela ve Vídni. Poté, co jeho matka Ernestina koupila vilu, trávila rodina léto pravidelně v Krumpendorfu. Po její smrti roku 1905 přešla usedlost s pozemky na jezeře Wörthersee právě na jejího syna Maxe.

Krumpendorf v turistickém ruchu tehdy pokulhával za známějšími místy jako Pörtschach a Velden. Chybělo komfortní ubytování, ale také zábava pro hosty. Tento nedostatek rozpoznal Max Schindler, který zde byl sám letním hostem, a přibližně od roku 1895 začal pořádat večerní zábavy. Do života byl uveden Zábavní výbor, který si dal za

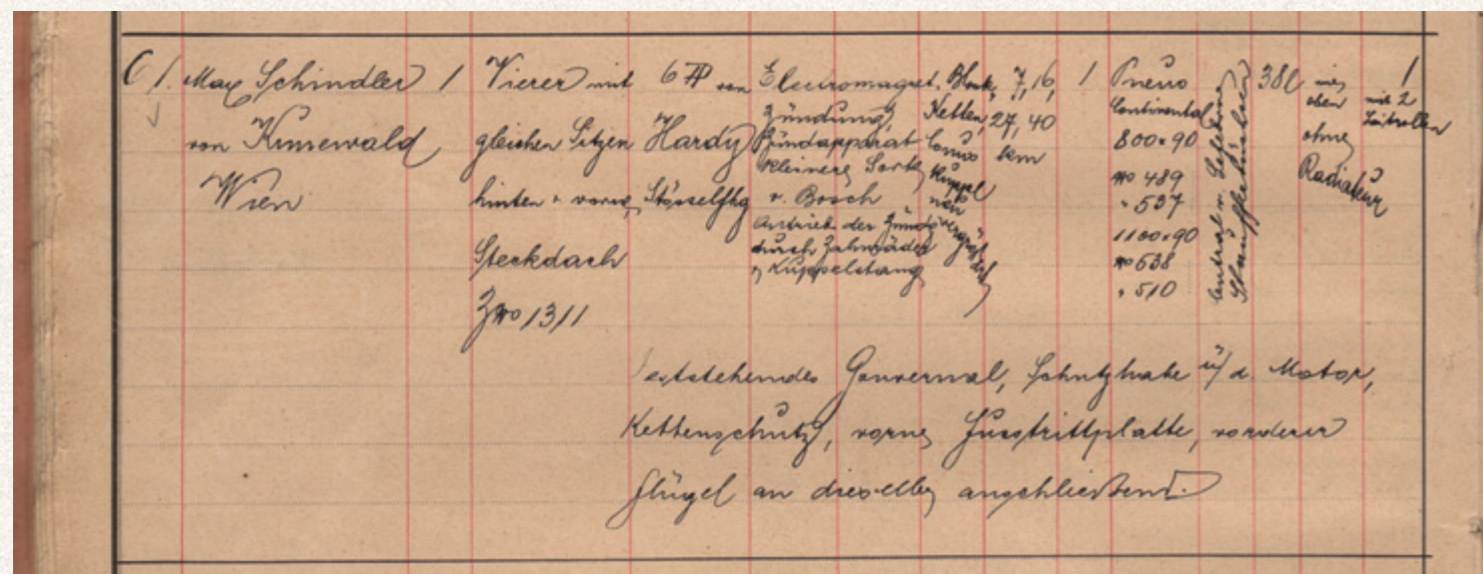
úkol starat se o potěšení a nabídnout hostům příjemnou zábavu během jejich pobytu.

Max Schindler měl talent jak organizační, tak umělecký. Byl to básník, aranžér a režisér. Napsal nejen přepisy jako Schillerův Taucher, ale také libreto k opeře o dvou dějstvích „Proměněná vůle“, k níž napsal hudbu Edwin Komauer. Opera byla s velkým úspěchem uvedena 13. srpna 1898 v zaplněném sále nádražní restaurace. Max Schindler se také ukázal jako vynikající jevištní malíř. Dekoraci ke dvěma dějstvím vyrobil sám.

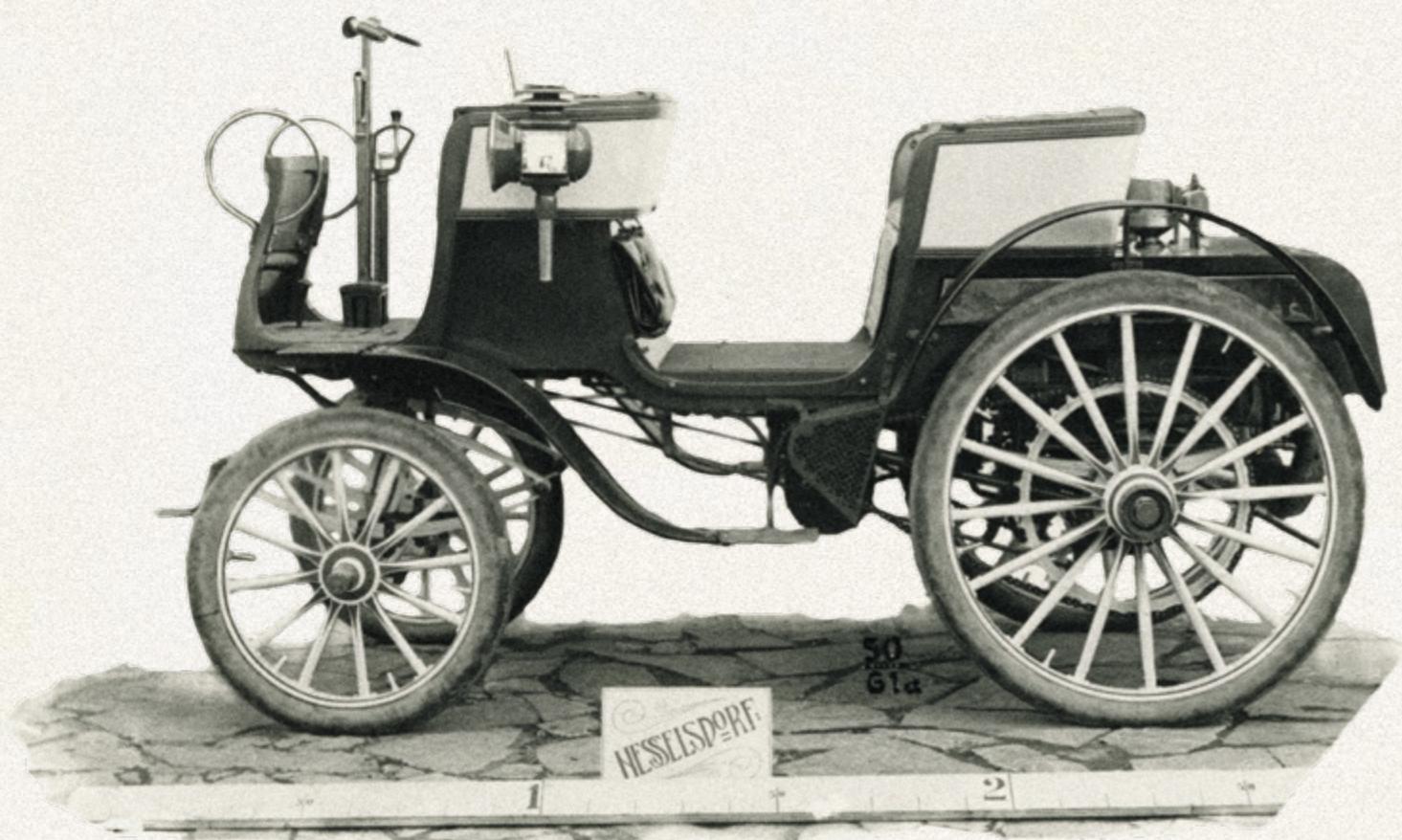
Během války se Max Schindler přestěhoval se svou ženou do Krumpendorfu. Byl již v důchodu. Vila se musela upravit, aby se v ní dalo bydlet i v zimě. Válečná léta a léta poté byla pro rodinu obzvláště těžká. Akcie opavského cukrovaru, které tvořily rodinné jmění, ztratily hodnotu. Ústředním

tématem byly nyní potraviny a palivo. Sbíralo se dřevo a sázela zelenina a brambory, ale nestačilo to. Bylo to období velkého strádání. Protože Max Schindler jako architekt na volné noze nepobíral důchod, musel rodiče a vlastní rodinu živit jeho syn Max mladší.

V roce 1929 Max Schindler zemřel. Majetek zdědil jeho jediný syn Max, který v Krumpendorfu trávil také léta s manželkou a dvěma dcerami. Byl státním úředníkem na okresním úřadu v Scheibbsu v Dolním Rakousku a později se stal okresním hejtmánem. Po svém odchodu do důchodu se také přestěhoval do vily Schindler u jezera Wörthersee. Měl vášeň pro historii své rodiny, a tak všechny fotografie svého otce pečlivě opatřil popisy. Jeho dcera Judith-Marie zdědila dům v roce 1960. Ve vile, která se od doby, kdy se dostala do majetku rodiny, téměř nezměnila, žila až do své smrti v červnu 2014. Byla poslední členkou rodiny, která

Objednávkový list na automobil Maxe Schindlera z Kunewaldu

DVOUVÁLCOVÝ PLOCHÝ ZÁŽEHOVÝ MOTOR HARDY

ULOŽENÝ VZADU

ZDVIHOVÝ OBJEM: 2 714 CM³

MAXIMÁLNÍ OTÁČKY: 80/1400 OT./MIN.

MAXIMÁLNÍ VÝKON: 8,85 KW

POČET PŘEVODOVÝCH STUPŇŮ: 4 + ZPÁTEČKA

kdysi vlastnila zámek v Kuníně. V roce 2015 se obrovská pozůstalost, čítající kolem tisícovky jednotlivých předmětů, od obrazů, fotografií, písemností, osobních věcí apod., přesunula na zámek do Kunína.

Fotografování byla velká vášeň Maxe Schindlera. On sám se však podle vyprávění vnučky, paní doktorky Schindler, fotografovat moc nenechal. Jaké však bylo překvapení, když se mezi spoustou fotografií objevil také konvolut datovaný do roku 1901, zachycující automobil, který si Max Schindler pořídil již v roce 1900. S odpovědí na prosbu o zjištění značky automobilu na sociálních sítích se neočekávaně ozvala kurátorka Technického muzea Tatra v Kopřivnici:

„Vážený pane Zezulčíku, náhodou jsem při tvorbě se-

Max Schindler z Kunewaldu

znamu prvních majitelů kopřivnických vozidel narazila na vaši výzvu na FB ohledně automobilu na fotografii... Jedná se o kopřivnický NW typ A – Vierer, čtyřmístný automobil. V obchodní knize je uvedeno, že si tento typ automobilu objednal Max Schindler von Kunewald. Přesné datum zde schází, ale bylo předáno mezi 29. 2. – 24. 4. 1900. V další objednávkové knize se nachází podrobnější popis výbavy vozu (sklápěcí střecha, která se dala namontovat jak na přední, tak zadní pár sedadel, motor Hardy o výkonu 6 HP, pneu Continental, váha 1.000 kg) a byl zakoupen za 7.380 K.

(...). Tohoto typu se vyrobilo přibližně 17 kusů.

V seznamu fotografických desek automobilky je tento vůz také zmiňován, a dokonce by tu mělo být 8 záběrů (čísla 50–57). K dispozici mám pouze některé z nich, kompletní záběry jsou k dispozici přes Zemský archiv Opava. NW typ A se fyzicky dochoval v Technickém muzeu ve Vídni, ale u tohoto vozu je potíž s identifikací majitele... Schindlerova objednávka je v obchodní knize na jedenácté pozici, tudíž patří k prvním majitelům kopřivnických automobilů.“

Nyní můžeme rovněž doplnit, že, tak jako u Prásidenta, byl na komínském automobilu monogram M. S. s pěticípou korunkou. Pravděpodobně byl automobil lakován do limetkového odstínu.

Kromě zmiňovaných zápisů v obchodních knihách se dokonce dochoval objednávkový list, který se do archivu Technického muzea dostal pouhou náhodou. V létě 2014 pan Buček z Kopřivnice kurátorce Michaele Bortlové předal několik objednávkových listů z let 1899–1901, bednu na nářadí a pilu. Než se vzmohla na bližší dotazy, jak se náhle zjevil, tak rychle odešel. Tehdy však ještě netušila, že za několik let tento dokument pomůže rozkrýt automobilovou vášeň Maxe Schindlera z Kunewaldu. Objednávkových listů se příliš nedochovalo. Vytrvalá práce, věnovaná historii majitelů zámku v Kuníně, tak otevřela nerefléktované téma prvních majitelů automobilů vyrobených v Kopřivnici na sklonku 19. století.

Doposud se vědělo především o několika automobilech barona Theodora Liebiega z Liberce, který pro první kopřivnický automobil Prásident zprostředkoval motor Benz přímo z Manheimu. Po roce 1900 Liebieg dokonce s manželkou uskutečnil svatební cestu po Evropě, a to rovněž s typem „A“ a upraveným závodním speciálem z roku 1900, který je dnes součástí sbírky Národního technického muzea v Praze. Z Liebiegovy svatební cesty, kterou uskutečnil se dvěma kopřivnickými automobily, se dochovalo několik fotografií, které jsou svým rozsahem srovnatelné s kastelánem nalezenými fotografiemi z pozůstalosti po paní Judith-Marie. Z tohoto pohledu se jedná o unikátní soubor autentických fotografií ze soudobého provozu z počátku 20. století. Kromě Liebiegových fotografií jsou známe pouze tovární fotografie, které jsou však oproštěné od lidských příběhů. Tématem majitelů kopřivnických automobilů z počátku výroby cca do r. 1914 se ještě nikdo hluboce nezabýval, je proto úžasné, že se po více než 120 letech podaří vybádat nejen konkrétní osobnost a dohledat dokumentaci a původní fotografie, ale i příběh.

Baltické pazourky

Krystalické souvky

LUKÁŠ MACEČEK FOCUS

// PÍSKOVNY V KUNÍNĚ

Kunín a neživá příroda

Obec s bohatou historií, několika kulturními památkami, z nichž nejvýznamnější je barokní zámek z první poloviny 18. století, se rozkládá na území, které bylo ve starších čtvrtohorách v přímém dosahu pevninského ledovce.

Geologický vývoj oblasti

Obec Kunín se převážně rozkládá v severovýchodní části Moravské brány, pouze malá část území na jihovýchodě náleží do Podbeskydské pahorkatiny. Moravská brána představuje výraznou, tektonicky podmíněnou sníženinu mezi Českým masivem a Vnějšími Západními Karpaty táhnoucí se přibližně od Přerova až k Ostravě. Morfologicky se Moravská brána dělí na dvě části,

Bečevskou bránu na jihozápadě a Oderskou bránu na severovýchodě. Vznik Oderské brány je spojen s poklesem jihovýchodní části Nížkého Jeseníku před více než 17 milióny let, což vedlo k dočasné mořské záplavě, která sahala až k okraji paleozoika Českého masivu v oblasti Bělotína a Hynčic. Ve spodním badenu před 16 až 15 milióny let došlo k poklesu celého území Moravské brány a Nížkého Jeseníku. V tomto období vznikla dnešní morfostruktura oblasti. Sedimenty uložené v tomto období reprezentují převážně spodnobádenské vápnité jíly, písky a bazální klastika. Mocnost sedimentů může v některých místech dosahovat až 900 m. V průběhu středního pleistocénu do oblasti Oderské brány dvakrát pronikl kontinentální

ledovec, a to v době elsterské a sálské. Kvartérní sedimenty jsou zastoupeny především sprašovými hlínami, dále glaci-fluviálními a fluviálními sedimenty. Na některých místech byly zjištěny glaci-genní a glaci-lakustrinní sedimenty. Glaci-lakustrinní sedimenty jsou patrně nejméně zastoupeným typem ledovcových uloženin v této oblasti. Významnou lokalitou v Oderské části Moravské brány je pískovna u Kunína, kde jsou tyto sedimenty odkryty v nadloží glaci-fluviálních uloženin. Holocenní sedimenty jsou reprezentovány zejména povodňovými hlínami, jejichž mocnost v nivě řeky Odry dosahuje až 4,5 m. Mocnost kvartérních sedimentů zpravidla nepřesahuje 30 m. Reliéf Oderské brány je velmi mladý a jeho geneze

je spjata s ústupem sálského ledovce. Dnešní podobu reliéfu místní krajiny mají na svědomí periglaciální geomorfologické procesy v období warthského a viselského zalednění. Termínem periglaciální označujeme procesy probíhající v blízkosti ledovce. Jednalo se například o usazování glaci-fluviálních sedimentů, mrazové zvětrávání, vznik spraší v sušších obdobích apod. V této souvislosti se v sv. části Moravské brány hovoří o periglaciálním reliéfu. Oderská brána je na severozápadě omezena Vítkovskou vrchovinou, na jihovýchodě pak Příborskou pahorkatinou. Jihovýchodní část obce se nachází v Příborské pahorkatině, která je součástí Podbeskydské pahorkatiny. Příborská pahorkatina představuje relativně mírně zvl-

Zvrstvení ledovcových sedimentů – pískovna a hliniště Kunín

**LOKALITA BYLA VYHLÁŠENA ZA EVROPSKY VÝZNAMNOU
LOKALITU S NÁZVEM CIHELNA KUNÍN, ZÁROVEŇ JE SOUČÁSTÍ
CHKO POODŘÍ.**

něný přechodový pás mezi plochým a nízkým reliéfem Oderské brány na severozápadě a členitým a vyšším reliéfem Štramberské vrchoviny na jihovýchodě. Je tvořena křídovými a paleogenními flyšovými horninami podslezské a slezské jednotky. Spodnokřídové sedimenty hradištského souvrství místy prorážejí vulkanické horniny těšínitové asociace, které se nacházejí například v okolí kóty Čarodějka (309 m). Tyto horniny jsou z větší části překryty kvartérním pokryvem, zejména v podobě spraší a sprašových hlín.

Bývalé hliniště a pískovna

Cihlářská výroba byla s historií obce Kunín spjata téměř 300 let, poslední cihla byla v „Czeikeho cihelně“ vyrobena na podzim roku 2005. Dobývací prostor ložiska se nachá-

zel v prostoru rozsáhlého plochého hřbetu situovaného jižně od silnice spojující Kunín a Suchdol nad Odrou. Povrchová těžba v této části obce výrazně změnila dosavadní ráz krajiny. Jedním z výrazných pozůstatků po těžební činnosti jsou hliniště a pískovna, ve kterých se těžily suroviny potřebné pro cihlářskou výrobu. Lokalita byla vyhlášena za evropsky významnou lokalitu s názvem Cihelna Kunín, zároveň je součástí CHKO Poodří. Podloží kvartérních sedimentů je na lokalitě tvořeno křídovými sedimenty frýdeckého souvrství podslezské jednotky, na kterých jsou uloženy štěrky, které jsou tvořeny zejména valouny pískovců, drob a břidlic. V menší míře jsou zastoupeny prachovce a lydity. Tyto sedimenty se ukládaly v průběhu preglaciálního období v rámci sálské doby ledové. V nadloží těchto

sedimentů se nachází glaci-fluviální a glaci-lakustrinní uloženiny sálského ledovce. Glaci-fluviální sedimenty jsou zastoupeny štěrky a písky. Štěrky dosahují mocnosti do 2 m a jsou jílovité, rezavě žlutohnědé s přidruženými polohami písků. Mocnost písků na ložisku kolísá od nulové hodnoty až po 25 m. Písky jsou zpravidla žlutohnědé, rezavě hnědé, křemité a nevápnité. Největší pozornost je z geologického pohledu upírána na glaci-lakustrinní sedimenty. Jedná se o tenké laminované sedimenty, kde dochází ke střídání světle modrošedých, místy až nafialovělých jílovitých siltů a smetanových až žlutorezavých dobře vytržiděných jemnozrnných křemenných písků s častými železitými záteky. Vrstvy jsou nejčastěji uloženy horizontálně až subhorizontálně. Mnohdy je pozorovatelné zprohýbání, místy se

vyskytují skluzové a odvodňovací textury. Ve štěrkové frakci jsou nejvíce zastoupeny kulmské droby, pískovce a žilný křemen, v menší míře jsou přítomné valouny exotik a hornin nordického původu. Nejvíce jsou zastoupeny baltské pazourky, červené pískovce a různé typy granitů a porfyrů ze Skandinávie. V západní části odkryvu se vyskytují až 10 cm mocné čočky dekomponované organické hmoty, které se usadily v závěru jezerní sedimentace. Svrchní část hliniště je tvořena svrchnopleistocenními (cca před 100 000 až 10 000 lety) několika metrů mocnými sprašovými hlínami, které zde byly těženy jako cihlářská surovina. V jejich nadloží se nachází nejmladší sedimenty, kterými jsou humózní hlíny holocenního stáří.

// POSLEDNÍ MAJITEL ZÁMKU

RYTÍŘ VIKTOR BAUER NA POZADÍ
SVÝCH KULTURNÍCH ZÁJMŮ

LUCIE LANÍKOVÁ FOCUS

Viktor Bauer-Rohrfelden (* 2. dubna 1876, Brno – † 3. srpna 1939, Kunín), který byl významným moravským velkopřemyslníkem a do roku 1939 vlastnil zámek Kunín u Nového Jičína, byl novodobý humanista, tíhl k východním filozofiím, ke kterým si nejspíš našel cestu během svých pobytů v Číně, Japonsku, Indii a dalších asijských zemích.

Viktor rytíř Bauer

Myšlenky východní filozofie jsou patrné také ve stěžejním Bauerově díle *Zentraleuropa. Ein lebendiger Organismus* (Střední Evropa. Živoucí organismus), jež pojednává o integraci Evropy. Geograficky jde o území kopírující oblast bývalé monarchie, které se má stát jakousi hradbou proti Německu a Sovětskému svazu. Autor se domnívá, že tato oblast je pro integraci nejvhodnější, protože se zde projevuje duchovní vliv Východu (Číny). Na celý proces integrace Evropy pohlíží jakoby z biologického hlediska. Lidé jsou pro něj buňky, které utvářejí stát.

Teorii sjednocené Evropy sepsal pravděpodobně pod vlivem prací Erwina Hanslika a Josefa Antona Schneiderfrankena, zvaného Bô Yin Râ. S prvním jmenovaným založil v roce 1915 Institut für Kulturforschung (Institut pro výzkum kultury) ve Vídni, který Bauer podporoval tučnými finančními částkami. Institut se zabýval výzkumem různých skupin národů po způsobu rasových teorií, v té době tak rozšířených. Většinu črt a kreseb pro institut vytvořil malíř Egon Schiele. Schiele namaloval taktéž Bauerův portrét, který se dnes nachází v galerii Belvedere ve Vídni. Kromě Schieleho portrétoval Bauera také slavný malíř Oskar Kokoschka. Historik umění Franz Smola původně předpokládal, že Kokoschkův obraz rodině nikdy nepatřil.

Fotografie z vídeňského bytu Bauerů datovaná k 2. dubnu 1916, na které je zachycena manželka Viktora Bauera Margaretha, stojící před obrazem Oskara Kokoschky, ovšem dokládá, že obraz rodina vlastnila.

Velmi dobře jsou známy Bauerovy kontakty s architektem Adolfem Loosem. Bauer i Loos pocházeli z Brna. Kontakt mezi oběma muži dokládá dochovaná korespondence z let 1919 a 1924 a také fotografie z cesty manželů Bauerových do Paříže v roce 1924. Na fotografii je zachycena manželka Margaretha s Adolfem Loosem před restaurací La Mère Catherine. Adolf Loos patřil také ke členům Forschungsinstitut für Osten und Orient (Institut pro výzkum Východu a Orientu). Institut byl součástí již dříve Bauerem a Hanslikem založeného Institutu pro výzkum kultury. Kromě Loose jsou s institutem spojována další jména z kulturního prostředí – malíři Gustav Klimt a Oskar Kokoschka, architekti Josef Hoffmann a Oskar Strnad, skladatel a muzikolog Joseph Matthias Hauer. Kromě vazeb v institutu je další spojnici mezi Bauerem a Loosem myslitel Bô Yin Râ. Bô Yin Râovo učení vychází jak z tradic křesťanských – z myšlenek Ježíše Krista, apoštola Pavla, představitelů tzv. křesťanské mystiky (Jana Taulera, Tomáše Kempenského, Angela Silesia a Jacoba Böhmeho) –, tak z východní filozofie, především z učení Lao-c'a, tibetských a indických náboženských učitelů. Bô Yin Râ nesouhlasil s tím, když bylo jeho učení uváděno do souvislosti s okultismem. Dodnes ho jeho příznivci považují spíše za duchovního učitele.

Adolf Loos pro Viktora Bauera navrhl v roce 1914 vilu ředitele cukrovaru v Hrušovanech a o rok později rovněž vnitřní vybavení několika pokojů. V roce 1919 Bauer pozval Loose také na návštěvu zámku v Kuníně, aby se podílel na novém zařízení tamních zámeckých pokojů. Tyto práce nebyly nakonec realizovány, o několik let později však začal Adolf Loos pracovat na vnitřním zařízení Bauerova hlavního sídla na zámku v Brně, pro něž navrhl především prostory a zařízení Velké jídelny v přízemí a Nové ložnice v 1. patře zámku. Do prostor zámku bylo rovněž přeneseno zařízení pokojů vily v Hrušovanech.

Spolupráci dvou brněnských rodáků, slavného architekta a významného moravského velkopřemyslníka a zároveň majitele zámku v Kuníně, mapuje výstava otevřená v roce 2022 na kunínském zámku. Na základě dosud zcela neznámých dokumentů rozkrývá spolupráci obou mužů, zasazuje jednotlivé události do širšího kontextu událostí v rodině a tehdejší společnosti na rozhraní starého světa v nových poměrech po vzniku Československa.

V uměleckém prostředí se také pohybovala Margaretha,

manželka Viktora Bauera, která se před sňatkem s ním věnovala profesi pěvkyně. Z prvního manželství již měla syna Heinze Güntera (* 16. 5. 1908, Strassburg – † 23. 3. 1935, Nový Jičín), kterého Bauer adoptoval. V rodině mu pak říkali přezdívkou Heini. Bauerovi rodiče prý sňatku

harmonie a hry na hoboj. Snem Heinze Güntera bylo stát se dirigentem. Původně se chtěl přihlásit na německou hudební akademii v Praze, ale přijímací zkoušky o rok odložil. Nakonec ho přijali na Vídeňskou univerzitu a zde vystudoval muzikologii. Dokonce sám složil několik skladeb.

Margaretha Bauerová u obrazu manžela od Oskara Kokoschky (1916)

nepřáli, proto se s ní Viktor oženil až po jejich smrti. Manželům se narodily tři děti. Nejstarší syn Hellmuth Viktor (* 14. 3. 1913, Drážďany – † 28. 3. 1989, Deutsch-Altenburg), otcem nazývaný Helli, dcera Ruth Margaretha s přezdívkou Pipsi, provdaná Riedel (* 1916, Drážďany – † 2005, Salzburg) a Eva Maria, otcem oslovovaná Pully, provdaná Ender (* 1919, Brno – † 1974, Vídeň). Hudební talent manželé rozvíjeli u všech dětí. Chlapci hráli na klavír a dívky na housle. Rodiče platili Heinimu soukromé hodiny

Bauerovy vazby na kulturní, především vídeňské, prostředí lze zmapovat pouze do určité míry, ale je zcela zřejmé, že se pohyboval ve společnosti významných umělců první poloviny 20. století. Jedním z důkazů může být i umístění jednoho z jeho bytů v ulici Friedrichstraße ve Vídni přímo nad kavárnou Museum, kde se setkávala místní umělecká scéna.

JAROSLAV ZEZULČÍK FOCUS

// FRANTIŠEK PALACKÝ 1823: KUNÍN, NOVÝ JIČÍN, PRAHA

Jméno Františka Palackého, rodáka z nedalekých Hodslavic, není třeba dlouze představovat. Slavný český historik, politik a zakladatel moderního českého národa vstoupil do širokého povědomí rovněž jako Otec národa. Připomeňme zde ale jedno datum, které by nemělo v žádném případě upadnout do zapomnění. 11. dubna 1823 dorazil mladý, vzdělaný a sebevědomý muž do Prahy. Rozhodl se věnovat celý život dějinám svého národa a za tímto účelem se zde chtěl zdržet alespoň dva roky a věnovat se studiu pramenů k českým dějinám. Jak připomíná Palackého životopisec a znalec jeho života, dr. Jiří Kořalka, jedenáctý duben 1823 se stal tak významným mezníkem a skutečným přelomem v jeho životě, že Palacký považoval za vhodné připomenout 25. a 50. výročí tohoto dne roku 1848 a 1873 společnou oslavou se svými přáteli.

Díky Každodeničku, který zanedbával od srpna 1820 a k jehož sepisování se naštěstí vrátil od ledna 1823, známe každý Palackého krok. Poté, co se vzdal místa vychovatele u hraběnky Csúzy v Dubníku, se odebral do Bratislavy a po čtyřdenním pobytu se odtud vydává dále do Vídně. Zde tráví celý měsíc od 12. února do 11. března. Odtud již píše slavnému Josefu Dobrovskému o svém záměru jít do Prahy. Po rozloučení s Vídní následuje cesta domů do rodných Hodslavic. Tam jde ze Vsetína pěšky přes Pržno, na voze přes Meziříčí a Domorac a dorazí 18. března. V sobotu 22. března s paní Pilečkovou putuje do Nového Jičína. Odtud po obědě do Kunvaldu, dnešního Kunína. Zde na zámku Palacký studoval v letech 1807–1809 jako žák vzdělávacího ústavu hraběnky Walburgy.

Ve svém vlastním životopise Palacký na tuto dobu vzpomíná: „Přebýval sem půldruha léta u sládky Wernerové, kterýž od otce mého dříví do pivováru kupoval,“ a pokračuje: „chodil sem do škol Kunvaldských, založených od Marie Walburgy, hraběnky Truchsesové na Zeilwaldburku, rozené Harrachové. Zde sem ve výborném svobodného ducha učení první základy vědomostí svých položil. Učitelé moji byli: Hraběnka sama, znamenitá paní, pak Jurende, Turek, Schneider, Richter, a jiní. Na poslední veřejné zkoušce zapsán sem byl sám pátý do zlaté knihy ústavu toho, a z rukou hraběnčiných dostal sem veřejně odplatu za pilnost, knihu o lásce k lidem. Byl to pěkná jarní čas života mého. Milován sem byl ode všech učitelův a domácích svých; zvláště ode staré paní Wernerky a jejích dvou dcer, učitelkyní v zámku; pak ode Turka kaplana, milovníka hraběnčina.“

„Fany. U hraběnky. U direktora Turka.“ Zapisuje si pak roku 1823 do svého Každodeničku. Krátce se u jmen

zastavme. Františka („Fany“) Wernerová (narozena 1787) byla dcerou panského sládky a jednou z prvních žaček hraběnčina vzdělávacího ústavu. Stala se pak učitelkou na hraběnčině ústavu. Karel Josef Jurende, tehdejší ředitel ústavu, si o ní, když přišel do Kunína roku 1806, poznamenal: „velice hodné, pilné 19tileté děvče, (...) – děvče, které má dobré vlastnosti, ale příliš tiché, uzavřené, zcela klášterně něšťastné a Ochranovské. Zcela nezpůsobila společenského styku. Stane se jednou znamenitou hospodyní, dobrou matkou. – Je solidní, spolehlivá a 6 ženských chovankyň ji miluje a velmi na ní visí, dobré znamení její trpělivosti a jejího vždy stejného způsobu zacházení. Tuto beru do ochrany.“

Také její starší sestra Terezie (narozena 1784) náležela mezi první žačky hraběnky, i ona byla učitelkou a roku 1810 se provdala za dalšího hraběnčina žáka a učitele na hraběnčině ústavu Antona Schneidera (1782–1846). Na něj Palacký také vzpomíná. Direktor Turek, u kterého se Palacký po návštěvě hraběnky zastavil, byl bratrem kaplana Josefa Turka, pozdějšího faráře a ředitele hraběnčina vzdělávacího ústavu, jak píše Palacký: „milovníka hraběnčina“. Ignác Turek se, po odchodu hraběnčina dlouholetého spolupracovníka a hospodářského ředitele Heinricha Teltschika do Nového Jičína, stal jeho nástupcem v Kuníně.

Když Palacký navštívuje Kunín, nachází zde již velmi nemocnou a tělesně postiženou hraběnku (na stáří trpěla nehybností nohou). Atmosféra zde však je již úplně jiná, žije pouhou vzpomínkou na dávná šťastná léta v ústavu. Za všechny to vyjadřuje neodlučitelná a věrná společnice hraběnky, Fany Wernerová, která v lednu 1823 navázala znovu písemný kontakt se svým bývalým představeným Karlem Josefem Jurem: „Ó! jak mnoho jsem již ztratila, co bylo tak drahé mému srdci a bylo tak těsně spojeno s mou volbou, mé dobré drahé rodiče, stejně jako mé oba starší hodné bratry, kteří zanechali tak mnoho nezaopatřených sirotek, jak hluboce mne to vše skličovalo...“ O svých bývalých žácích pak píše: „Tak se již několik z mých bývalých chovanců pokusilo mou lásku a námahu oplatit nevděkem. Ó! Takové zkušenosti hluboce a dlouze bolí,“ stěžuje si věrná hraběnčina společnice a jedním dechem pokračuje: „Častěji jsem již měla příležitost opustit Kunín, byly mi učiněny nabídky z několika míst, částečné zaopatřování, částečně také lepší zaměstnání, které bych snad vzhledem ke své volbě mohla přijmout. Pouze pocit vděčnosti za dříve prokázaná dobrodiní a z druhé strany má ubohá sestra, která musí žít se svým mužem v tísní, to byly pravé důvody, že jsem zůstala, nevěřím ale, že k mému

šťěstí!“ V dubnu Fany odpovídá na další Jurendeho dopis a končí: „Žiji tak sama, jedinou společností jsou děti kolem mne, mezi nimi je má práce a nikde jinde má chvíle pro oddech.“

Z Kunína odchází Palacký s Johannem Habernigem, tehdejším administrátorem katolické farnosti v Suchdole, a s Antonem Schneiderem do vedlejšího Suchdola nad Odrou. Tam nyní Palackého bývalý učitel Schneider působí jako hospodářský úředník hraběnky. Následující den v neděli se zde potká i s jeho manželkou a bývalou učitelkou Terezií. Jejich poměry líčí ve svém listu roku 1823 Jurendemu už zmiňovaná sestra Fany Wernerová a připomíná, že: „... Těmto ubožákům bylo rozličným způsobem ubližováno a pronásledováno. O! kdyby jim Bůh chtěl někde propůjčit nějakou lepší službu, jak moc si to přeji, to by s nimi bylo moje štěstí. Má sestra má dva chlapce, Gustava a Adolfa, a ještě dvě děvčata Mínu a Emmu. Starší již hraje umně na klavír a měl již jít na studia, ale k tomu chybí peníze.“

Po setkání pak na noc Palacký pokračuje do Nového Jičína. Nový Jičín navštěvuje zase v úterý 1. dubna. Do Každodeničku si píše: „V divadle.“ Navštěvuje tedy divadelní představení, které se odehrává ve velkém divadelním a tanečním sále nad masnými krámy, zřízeném roku 1800, kde se od 20. let 19. století odehrávají rovněž německá

představení v podání hostujících divadelních společností. Dnes v domě sídlí knihkupectví „Knihcentrum“ naproti bráně do místního zámku. Následujícího dne 2. dubna si Palacký poznamenává: „Ráno u Telčků. Zpěv Frideričin.“ Nyní jej zastihneme již v budově zdejšího zámku. Heinrich Teltschik (1765–1828) stál po mnoho let věrně ve službách kunínské hraběnky. Nejprve jako důchodník, správce jejího velkostatku v Jeseníku nad Odrou, později inspektor jejího dalšího panství Bystré ve východních Čechách a vrchní úředník v Kuníně. Jurende si o něm po příchodu do Kunína napsal: „zcela galantní, solidní muž, který bere vše, co začne, vážně.“ Roku 1800 se oženil s Annou Eichertovou, dcerou správce bysterského zámku a komornou hraběnky, nyní tedy přesídlil a stal se vrchním úředníkem Tereziánského panství v Novém Jičíně. Jejich dítětem byla dcera Friderika Henrika (1801–1841), také ona jistě s Palackým navštěvovala vzdělávací ústav v Kuníně. 3. dubna otec Jiřík Palacký doprovází syna Františka z Hodslavic k Bludovicím, bratr až do Nového Jičína. Na noc je František Palacký opět na zámku u Teltschiků, 4. dubna ráno se u nich loučí a vyráží na Prahu. Cesta vedla přes Brno a zde se 6. a 7. dubna setkává s bývalým učitelem a ředitelem vzdělávacího ústavu Jurendem. Do Každodeničku si u něj německy poznamenal „Gesellschafter“, patrně jako narážku na to, že býval kdysi společníkem hraběnky. 11. dubna 1823 o půl jedenácté dopoledne dorazil do Prahy. Jeho hvězdná dráha může začít.

Objevte nejvzácnější útržky historie, které nabízí Moravskoslezský kraj.

Navštivte místa, která spojují slavné osobnosti naší historie.

MSKhistorieaja.cz

Zveme Vás na objevitelskou pouť, během níž navštívíte významné lokality Moravskoslezského kraje. Známa místa jako Kunín, Hodslavice, Vražné – Hynčice, Hukvaldy, Bruntál a Sovinec, Nový Jičín i Ostravu poznáte prostřednictvím životních příběhů slavných rodáků.

Seznamte se s životy hraběnky Marie Walburgy, Františka Palackého, Johanna Gregora Mendela, Augustina Hückela, Leoše Janáčka, Evžena Rakouského, Františka Jurečka, Albína Poláška a dalších.

**MSK
HISTORIE
& JÁ**

//ŠLECHTICKÁ DOSTAVENÍČKA V KUNÍNĚ

JAROSLAV ZEZULČÍK

Modrá krev – odkud se vlastně vzal tento pojem, dnes běžně používaný pro šlechtice? Označení údajně pochází ze Španělska, před staletím se tam říkalo, že modrou krev mají tamní vizigótské šlechtici. Na rozdíl od Maurů, kteří zemi okupovali a měli snědou pleť, měla domácí šlechta pleť bílou a přes pokožku jí prosvítaly modré žíly...

Před lety jsme se po zámku procházeli s dnes již zesnulým hrabětem Bedřichem Strachwitzem, který po emigraci žil se svou rodinou v německém Stuttgartu a poté, co rodina restituovala zámek ve Zdounkách, žil střídavě tam v hájence. Občas přijel na návštěvu do Kunína a jeho vyprávění a vzpomínky na staré zašlé časy jsme vždy doslova hltali. Pamatuji se, že za mnou pak jednou přišla mladičká hudebnice, která na zámku doprovázela prohlídky hrou na kytaru, a udiveně se zeptala: „Prosím, hrabata ještě někde žijí? Já myslela, že už dávno nejsou...“

Šlechtické rody na zámek v Kuníně jezdí. Jsou to neobyčejně noblesní, přátelští lidé, vyznačuje z nich pokora ke jménu, které nosí, závazek, který musejí předat dál svým nástupcům.

První velkou návštěvu jsme na zámku přivítali v roce 2000, kdy se uskutečnilo slavnostní znovuoživení ostatků hraběnky Walburgy. Slavnou mši tehdy sloužil ostravsko-opavský biskup František Václav princ Lobkowicz. Z paláce Hohenems tehdy dorazil majitel paláce a pravnu

VARIA

rakouského císaře Franz-Joseph hrabě Waldburg-Zeil se svým nejstarším synem. Princ Lobkowicz i hrabě Waldburg-Zeil již oba nejsou mezi námi, ale na zámku v Kuníně se objevovali ve společnosti dalších šlechticů velmi často. Například již v roce 2004 na slavnostním otevření zámku a velké mši v kostele. Tehdy dorazil i hrabě Kristián Kinský, rodák z Nového Jičína, majitel vodního hradu Heidenreichstein v Rakousku. Na zámku pak byl velmi často, takřka každoročně až do svého úmrtí. Také na něj tady rádi vzpomínáme.

Mohli jsme zde přivítat řadu dalších slavných a známých jmen, například v roce 2012 na velkém výročí kostela hraběnky Walburgy: Belcredi, Mensdorff-Pouilly, Podstatzky-Lichtenstein, Podstatzky-Thonsern, o rok později na vernisáži výstavy o generálu Loudonovi rovněž potomky rodu Loudonů z Vídně, Sedlnitzky z Choltitz, Bořek-Dohalský z Dohalic, Czernin z Chudenic a přijel i kníže Karel Schwarzenberg...

Řada šlechticů se na zámek vracela, Loudonové zde přijeli z Rakouska v roce 2017 a bylo jich 52. Plejáda velkých jmen ale pokračuje, objevili se zde např. Czeikové z Badenfeldu z Rakouska, Vetterové z Lilie, Prankchové a můžeme pokračovat... Nemluvě o potomcích majitelů zámku v Kuníně, ale to je již samostatná kapitola.

Vítejte ve světě šlechty a aristokracie, který znáte z populárního seriálu Modrá krev. Na zámku v Kuníně se s ním můžete čas od času rovněž potkat.

František Josef Vít Xaver Jiří Wunibald hrabě Waldburg-Zeil (1927–2022), majitel paláce Hohenems v Rakousku, manželka Priscilla Irena Františka Alžběta Maria Barbara hraběnka Waldburg-Zeil, rozená komtesa Schönborn-Wiesentheid (1934–2019), v pozadí Karolína Josefa Graziella Maria Walburga komtesa Waldburg-Zeil (1958). Zcela vlevo Hugo František Maria Karel Bedřich Alfons Jindřich Rafael hrabě Mensdorff-Pouilly (1929), majitel zámku Boskovice. Foto: Lenka Malinová

Rodinný sraz potomků rodiny Loudonů u příležitosti 200. výročí narození maršála Gideona Arnošta barona Loudona (1717–1790) na zámku v Kuníně. Foto: Jiří Figala

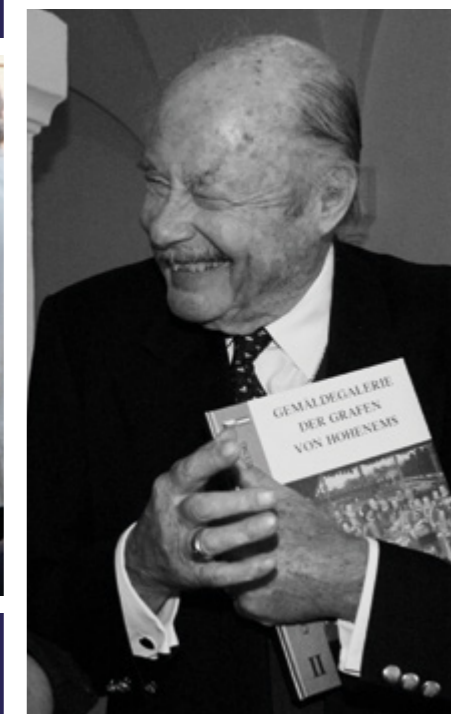
Hana princezna z Lobkowicz, rozená Nováková (1928). Lékařka, manželka lékaře a známého genealoga, heraldika Františka prince z Lobkowicz. Z dolnoeřkovické linie rodu. Přátelé jej nazývali také „Mudrprinc“. Foto: Lenka Malinová

Odilon Jan Bosco Telesforus František Karel Klement Jaroslav Bedřich princ z Lobkowicz (1948–2022). V roce 1996 byl jmenován prvním biskupem nově založené ostravsko-opavské diecéze. Foto: Lenka Malinová

Setkání před zámkem: zprava doleva Richard Mořic hrabě Belcredi (1926–2015), Maximilián František svobodný pán Loudon (1950), Arnošt Gideon svobodný pán Loudon (1949), manželé Jan Nepomuk Anna Maria Hypolit hrabě Podstatzky-Lichtenstein svobodný pán z Prusinowitz (1937) a Anita hraběnka Podstatzky-Lichtenstein svobodná paní z Prusinowitz, rozená de Lorgeril (1945), Antonín hrabě Bořek Dohalský z Dohalic (1944–2017), Terezie hraběnka Czerninová z Chudenic (1964), manželé Gilbert Petr Sedlnitzky-Odrowaz z Choltitz (1974) a Brenda Eva Augusta hraběnka Sedlnitzky-Odrowaz z Choltitz, rozená Semler (1981). Foto: Miroslav Pavlů.

František Josef Vít Xaver Jiří Wunibald hrabě Waldburg-Zeil (1927–2022), majitel paláce Hohenems v Rakousku, pravnu rakouského císaře Františka Josefa I. Foto: Lenka Malinová.

Karel Jan Nepomuk Josef Norbert Bedřich Antonín Vratislav Menas kníže ze Schwarzenbergu (1937). Foto: Jiří Fiala

Kristian Leopold hrabě Kinský z Vchynic a Tetova (1924–2011). Majitel vodního hradu Heidenreichstein v Rakousku. Míloval lidi a také rychlá auta. Splnil si svůj sen a přijel ve svém Bugatti se šoférem na rallye autoteránů ze zámku svých rodičů v Lešné u Valašského Meziříčí až do Kunína.

Richard Mořic hrabě Belcredi (1926–2015), majitel zámku Brodek u Prostějova. Bývalý pracovník rádia Svobodná Evropa, v letech 1994–1999 velvyslanec České republiky ve Švýcarsku. V roce 1998 byl vyznamenán Řádem T. G. Masaryka.

„V severo-východním koutě Moravy mezi Novým Jičínem a Valašským Meziříčím stojí ves Hodslavice, kdež dne 14. června r. 1798 ve skrovném domku spatřil světlo světa František Palacký, největší Čech devatenáctého století,“ píše měsíc po Palackého smrti olomoucký list Koleda.

Téměř žádné vyprávění o Palackého narození se neobejde bez zmínky o onom „skrovném domku“, ve kterém se narodil. Jako by to byla jedna z výchozích podmínek jeho pozdějšího věhlasu. On totiž ideální obraz „malé české chaloupky“, ze které, jak praví národní tradice, vzešla řada velikánů našich dějin, je skutečně jedním z podstatných stavebních kamenů imaginace spojené s utvářením moderního českého národa. Přijmeme-li tuto idylickou představu, pak musíme konstatovat, že zdaleka nejvýznamnější z těchto rodných domků se nachází právě v Hodslavicích a je spojen se jménem českého historika Františka Palackého.

Osudy jeho rodného domu nebyly vždy jednoduché. Když Palacký projížděl naposledy v roce 1873 Hodslavicemi, „rodný domek shledal tuze zpustlý; zarmoutil se velmi, očekávalť prý od národa větší pozornost ke svému rodnému domku“. Krátce po jeho smrti v roce 1876 však vznikl Spolek pro zakoupení a zachování rodného domu Fr. Palackého, „mající pevnou vůli odevzdati veřejnosti ne slavný a nádherný pantheon, ale kolébku, tu prostou venkovskou chaloupku, na níž nejlépe hodí se slova básníkova, že byla požehnána“.

Od roku 1978 je rodný domek kulturní památkou a právě jemu, Hodslavicím a širokému okolí bude věnováno příští číslo bulletinu Muzea Novojičínska.

Muzeum bulletin číslo 01/23,
vychází 3 čísla ročně, datum vydání: 15. května 2023
Vydává Muzeum Novojičínska, příspěvková organizace,
IČO 00096296, sídlem na ulici 28. října 51/12 v Novém Jičíně
Muzeum bulletin ISSN 2787-9518 (Print)
Muzeum bulletin ISSN 2787-9526 (Online)

Šéfredaktor: Pavel Dvořák
Zástupce šéfredaktora: Karel Kita
Jazyková korektura: Jana Grygaříková
Sazba: Anežka Bartková, Magdaléna Feilhauerová
Tisk: Printo, s.r.o.
Evidenční číslo: MK ČR E 24121

WORKSHOP ZÁŽITKOVÉ TISKnutí

VYROBTE SI VLASTNÍ ORIGINALNÍ TRIČKO ZNAČKY UAX!

Nahlédněte do lokální výroby textilní manufaktury s 26 roční tradicí a přiučte se řemeslu - nejstarší metodě tisku.

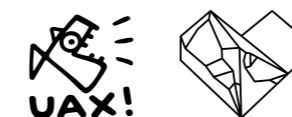
Workshop zážitkové tisknutí má **edukativní charakter** a ukazuje zájemcům důležitost zachování textilní výroby v České Republice, jak vypadá výroba českého trička / produktu, od kusu látky až po finální produkt. Návštěvníci se dozví o historii firmy UAX, zažijí **exkurzi designovou manufakturou**, vyzkouší si v šicí dílně jak se **obkreslují stříhy**, nebo **stříhají látky**. Se švadlenami si sednou za **šicí stroje** a vyzkouší si **přišít knoflíček**. Uvidí také kvalitní české průmyslové stroje, dozví se **o materiálech a technologii výroby**.

Nejdůležitější a nejzábavnější částí je **samotný tisk a jeho tradice**. Řemeslo, které si uchováváme už **od roku 1996**. V tiskárně si návštěvníci nasadí tiskařskou zástěru a vyberou tričko. Dostanou taky možnost sami si vyzkoušet, jak se tiskne **nejstarší metodou tisku**, natisknou si vlastní tričko, pytlík, nebo kus látky. Získají také **certifikát o absolvování tohoto kurzu**. Po workshopu mají možnost zakoupit si dárkové předměty či oblečení v naší kamenné prodejně. Tuto nabídku je možné spojit i s cyklovýletem po unikátní **designové cyklostezce**, která je potisknutá nářečím Moravskoslezského kraje - cyklostezkou **Kolem Jeseníku**. Workshop je skvělý **tip na výlet s rodinou, pro školy i v rámci projektových dnů** nebo jako **teambuilding či dárek pro blízké**. Počet účastníků na workshopu lze domluvit individuálně.

Délka workshopu: cca 2 hodiny

Workshop zahrnuje:

- exkurze po firmě
- stříhání a řezání látek a stříhů
- tisk na tričko UAX!
- certifikát vyučený tiskař, samolepky
- malé občerstvení (pití + křupky)

Jsme partnerem a součástí celokrajského projektu Technotrasy surová krása, který nabízí unikátní zážitky připomínající technickou a řemeslnou vospěllost severní Moravy a Slezka.

Rezervace:
fish@uax.cz
+420 731 574 676

UAX s. r. o.
Bernartice nad Odrou 131
741 01
www.uax.cz
@uaxdesign

www.zazitkovetisknuti.cz

Poodří

NA KOLE ČI PĚŠKY

Turistická oblast Poodří – Moravské Kravařsko

se nachází na území Mikroregionu Odersko, Regionu Poodří a protíná také Bílovecko a města Fulnek, Klimkovice a Studénka. Oblast, ve které působily mnohé významné osobnosti, je bohatá na přírodní atraktivity i historické objekty, je protkána bohatou sítí cyklotras a stezkami pro turisty. Některá zajímavá místa tohoto regionu navíc zabydlely pohádkové bytosti.

V POODŘÍ JE HEZKY!

@nase_poodri
FB Poodří - Moravské Kravařsko
YTB Poodří Moravské Kravařsko

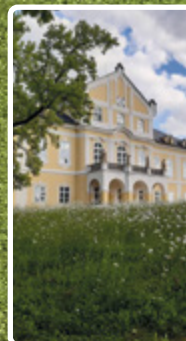
www.poodri.com

Spálov

Bartošovice

Nová Horka

Bílovec

Fulnek

Flašarův důl